Planetary Health Report Card (Tıp) 2026:

2025–2026 Yazar Takımı:

- Öğrenciler: Yusuf Ökçe, Mert Ermiş, Musa Önal, Cemrenur Yılmaz, Nigar Aghazade, Gunel Nasibli, Ceren Nil Soylu, Hasan Eren Demir, Mehmet Akif Ayta, Nazrin Asgarova
- Fakülte Mentörleri: Dr.Filiz Ak Azar

*Birincil İletişim: Yusuf Ökçe , okceyusuf6842@gmail.com

Sonuçların Özeti

Genel Not	C

Müfredat	B+

- Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, gezegensel sağlık konularını seçmeli derslerin ötesine taşıyarak Dönem 1 ve Dönem 2 temel bilimler müfredatına uzunlamasına (longitudinal) entegre etmiştir. "MED135 Planetary Health" gibi doğrudan bu alana odaklanan derslerin yanı sıra; hava kirliliğinin solunum sağlığına etkileri, su güvenliği ve iklim değişikliğinin bulaşıcı hastalık yayılımı üzerindeki etkileri temel müfredatta ayrıntılı olarak işlenmektedir. Ancak, iklim değişikliğiyle ilgili hasta-doktor iletişim stratejileri ve klinik uygulama becerileri henüz müfredata dahil edilmemiştir.
- Öneriler: İklim değişikliğinin sağlık etkileri hakkında hastalarla konuşma stratejileri "Klinik ve İletişim Becerileri" derslerine eklenmelidir. Ayrıca, gezegensel sağlık konularının müfredat içindeki yaygınlığını resmi olarak denetlemekten sorumlu özel bir fakülte üyesi atanmalıdır.

Disiplinler Arası Araştırma	C

- Ankara Üniversitesi bünyesinde "Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ÇSAUM)" ve 2023 yılında kurulan "İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik Ana Bilim Dalı" gibi disiplinlerarası yapılar mevcuttur. Özellikle Halk Sağlığı Anabilim Dalı tarafından yürütülen; hava kirliliği, afet farkındalığı ve sürdürülebilir kalkınma amaçları odaklı araştırmalar artış göstermektedir. Buna karşın, gezegensel sağlık araştırmaları henüz diğer klinik bölümlerin birincil araştırma odakları arasında yer almamaktadır.
- Öneriler: Tıp fakültesi, Planetary Health Alliance veya Global Consortium on Climate and Health Education gibi uluslararası organizasyonlara resmi üye olmalıdır. Ayrıca, iklim değişikliğinden etkilenen yerel toplulukların araştırma gündemine doğrudan dahil edileceği katılım süreçleri geliştirilmelidir.

Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk	C-

- Üniversite, TÜRÇEV gibi kuruluşlarla çevre eğitimi kongreleri düzenleyerek toplumsal farkındalık çalışmalarına katkı sunmakta ve "Gezegen Sağlığı" ders materyallerini açık ders platformu üzerinden halka açmaktadır. İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik Ana Bilim Dalı üzerinden mezuniyet sonrası eğitim imkanları sunulsa da, tıp fakültesi özelinde tüm mezunlara yönelik yaygın kurslar eksiktir.
- Öneriler: Tıp fakültesi hastanelerinde (İbn-i Sina ve Cebeci), hastalar için iklim değişikliğinin sağlık etkilerini anlatan erişilebilir broşür, video ve dijital eğitim materyalleri hazırlanmalıdır. Öğrencilere yönelik düzenli bir gezegensel sağlık bülteni oluşturulmalıdır.

Öğrenci Girişimlerine Destek	C

- Fakültede, Dr. Filiz Ak koordinatörlüğünde "Planetary Health Report Card" (PHRC) hazırlayan aktif bir öğrenci grubu bulunmaktadır ve tıp öğrencileri Halk Sağlığı hocalarından bireysel mentörlük alabilmektedir. Üniversite bünyesinde Çevre Gönüllüleri ve Genç TEMA gibi desteklenen topluluklar

mevcuttur. Ancak, öğrencilerin sürdürülebilirlik projeleri için doğrudan kullanabileceği özel bir kurumsal fon veya hibe programı bulunmamaktadır.

- Öneriler: Sürdürülebilirlik odaklı "Kalite İyileştirme" (Kİ) projeleri çekirdek müfredatın bir parçası haline getirilmeli ve bu projeleri yürüten öğrencilere özel finansal destek sağlanmalıdır. Müfredat iyileştirme kurullarında sürdürülebilirlik çıkarlarını temsil edecek resmi bir öğrenci temsilcisi pozisyonu oluşturulmalıdır

Kampüs Sürdürülebilirliği	**D**

- Üniversite, "Sürdürülebilir Yerleşkeler Koordinatörlüğü" ve hastanelerdeki "Sıfır Atık Birimi" ile profesyonel bir idari yapıya sahiptir. Yerleşkelerin merkezi konumu toplu taşımayı kolaylaştırmakta, personel ise araç paylaşımı ve bisiklet kullanımı konusunda teşvik edilmektedir. Ancak, kurumun 2040 yılına kadar "karbon nötr" olmayı hedefleyen onaylanmış bir eylem planı bulunmamaktadır ve binaların yenilenebilir enerji kullanım oranı %20'nin altındadır.

- Öneriler: Kurum, karbon nötrlüğe ulaşmak için zaman çizelgesi net olarak belirlenmiş, onaylanmış bir "İklim Eylem Planı" taahhüt etmelidir. Laboratuvar alanlarının ve malzeme tedarik süreçlerinin (satın alma) sürdürülebilirliğini denetleyecek kriterler ve programlar hayata geçirilmelidir.

Amaç Bildirgesi

Gezegensel sağlık, insan sağlığıdır.

Planetary Health Alliance, gezegensel sağlığı "Gezegensel sağlık, insanın Dünya'nın doğal sistemlerini bozmasının insan sağlığı ve yeryüzündeki tüm yaşam üzerindeki etkilerini analiz etmeye ve ele almaya odaklanan, çözüm odaklı, disiplinler arası bir alan ve toplumsal harekettir." şeklinde tanımlar. Bu tanım bilinçli olarak geniş tutulmuştur; çünkü çevrenin sağlığı etkileyebileceği pek çok yol vardır: su kıtlığı, değişen gıda sistemleri, kentleşme, biyolojik çeşitlilikteki kaymalar, doğal afetler, iklim değişikliği, arazi kullanımı ve örtüsündeki değişimler, küresel kirlilik ve biyokimyasal döngülerdeki değişimler. İnsanlığın sağlığı çevremize bağlıdır ve çevremiz hızla, çoğu zaman yıkıcı biçimde değişmektedir. Dünya Sağlık Örgütü iklim değişikliğini "21. yüzyılda küresel sağlığa yönelik en büyük tehdit" olarak tanımlamış olsa da, birçok sağlık profesyoneli okulunun kurumsal öncelikleri bu tehlikenin aciliyetini yansıtmamaktadır.

Geleceğin sağlık profesyonelleri olarak bizler, insan kaynaklı çevresel değişimlerin hastalarımızın sağlığı üzerindeki etkilerini ele almaya hazırlanmalıyız. Bu hazırlık, sağlık eğitimi veren kurumların sorumluluğundadır. Kurumlarımızı; öğrencileri iklim değişikliğinin ve diğer insan kaynaklı çevresel değişimlerin sağlık üzerindeki etkileri konusunda eğitmek, bu etkileri ve çözümleri daha iyi anlamak için araştırmalar üretmek, ilgili öğrenci girişimlerini desteklemek, sürdürülebilir uygulamaları olabildiğince benimsemek ve çevresel tehditlerden en çok etkilenen topluluklarla etkileşime geçmek konularında hesap verebilir kılmamız zorunludur çünkü iklim değişikliği ve çevresel tehditler, renkli topluluklar, sağlık tehditlerine karşı hassas yaşlı bireyler ve kaynakları sınırlı bölgelerde yaşayanlar gibi kırılgan nüfusları orantısız bir şekilde etkilemektedir. Bu nedenle bu konular doğrudan eşitlik ve adaletle bağlantılıdır.

Sağlık profesyoneli okullarında gezegen sağlığı farkındalığını ve hesap verebilirliğini artırmak amacıyla, öğrencilerin uluslararası ölçekte kendi kurumlarını yıllık olarak değerlendirebilmesi ve karşılaştırabilmesi için bir Gezegensel Sağlık Karnesi (Planetary Health Report Card) oluşturduk. Öğrenci odaklı bu girişim, sağlık profesyoneli okullarını ulusal ve uluslararası düzeyde beş ana kategoriye göre kıyaslamayı amaçlamaktadır: 1) Gezegensel sağlık müfredatı, 2) Sağlık ve çevre alanında disiplinler arası araştırma, 3) Üniversitenin öğrenci gezegen sağlığı girişimlerine desteği, 4) Çevresel sağlık etkilerine odaklanan toplumsal katılım, 5) Okul kampüsünün sürdürülebilirliği

Tanımlar ve Diğer Hususlar

Tanımlar:

- **Gezegensel Sağlık:** Planetary Health Alliance tarafından "insan uygarlığının sağlığı ve onun bağlı olduğu doğal sistemlerin durumu" olarak tanımlanmaktadır. Örneğin iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin azalması, tarım arazisi ve temiz su kıtlığı, kirlilik gibi konular gezegensel sağlık kapsamına girer. Hem gezegensel sağlık hem de geleneksel "çevre sağlığı" insan sağlığı ile dış çevre arasındaki ilişkiyi inceler; aşırı sıcaklıklar, kimyasallar, vektör kaynaklı hastalıklar gibi etkenler bu kapsamda ele alınır. Ancak gezegensel sağlık, özellikle insan kaynaklı çevresel bozulmaların sağlık üzerindeki olası zararlarıyla ilgilenir. Bu nedenle gezegensel sağlığın insan sağlığı odaklı yaklaşımı, sağlık profesyoneli eğitimi bağlamına oldukça uygundur. Bu raporda "gezegensel sağlık" terimi bu geniş konular bütününü ifade etmek için kullanılmıştır; ancak bir kaynağın bu ölçütü karşılaması için illa "gezegensel sağlık" terimini içermesi gerekmez.

- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti:** Royal Colleges Akademisi tarafından, sağlık sisteminde ekonomik, çevresel ve sosyal kısıtlar ile taleplerin dengelenerek gelecekte de kaliteli sağlık hizmeti sağlanabilmesi olarak tanımlanır. Sürdürülebilir bir sağlık sistemi, toplum sağlığını korur, hastalık yükünü azaltır ve sağlık hizmeti kullanımını en aza indirir.

- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi (SSH):** Günümüz ve geleceğin sağlık profesyonellerini çevresel olarak sürdürülebilir hizmet sunabilecek bilgi, tutum, beceri ve kapasiteyle donatma sürecidir. Bu, sağlık sektörünün büyük çevresel etkilerini azaltmaya yönelik eğitimdir. Gezegen Sağlığı Eğitimi, bu eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Çünkü sürdürülebilir sağlık hizmetinin gerekliliğini tam olarak anlamak ve sağlığı korumak ile geliştirmek için gereken daha geniş bilgi birikiminin bir parçası olarak gezegensel sağlık bilgisi zorunludur. Kısaca ESH, Sürdürülebilir Sağlık Merkezi'nin (Centre of Sustainable Healthcare) üç Öncelikli Öğrenim Çıktısıyla (Priority Learning Outcomes) kapsanır ve Gezegen Sağlığı Eğitimi bu çıktılardan ilkinin özünü oluştururken, 2 ve 3. öğrenim çıktılarının başarılması için de temel bir gerekliliktir:

    1. Çevre ile insan sağlığının farklı düzeylerde nasıl etkileştiğini tanımlamak.
    2. Sağlık sistemlerinin çevresel sürdürülebilirliğini geliştirmek için gerekli bilgi ve becerileri göstermek.
    3. Doktorun sağlığı koruma ve geliştirme görevini, insan sağlığının yerel ve küresel çevreye bağımlılığı çerçevesinde tartışmak.

- **Tıp Fakültesi/Bölüm vs. Kurum:** Rapor kartında "Tıp Fakültesi" ifadesi yalnızca tıp fakültesi veya bölümünün sunduğu müfredat ve kaynakları kapsar, üniversitenin diğer bölümlerini (örneğin lisans bölümleri, Halk Sağlığı, Toplum Sağlığı gibi ilgili fakülteler) kapsamaz. Buna karşılık "Kurum" ifadesi, üniversitenin tüm kampüslerini kapsayacak şekilde daha geniş anlamda kullanılır. Kaynağın hangi bölümden geldiğine bakılmaksızın, tıp öğrencilerinin makul biçimde erişebildiği her türlü kaynak bu ölçütü karşılar.

- **Çevresel Öykü (Müfredat Bölümü):** Tıp öğrencilerine hasta görüşmelerinde, hastaların maruz kaldığı çevresel risk faktörlerini ortaya çıkarmak için sorulan sorulardır. Tarihsel olarak pestisitler, asbest ve kurşun gibi etkenler bu kapsamda incelenmiştir. Günümüzde ise iklim

değişikliğinin şekillendirdiği çağda, orman yangını dumanına maruz kalma, hava kirliliği veya sel sonrası küf gibi faktörleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Temel bileşenler arasında yaşam boyu ikamet edilen yerler, meslek öyküsü, gıda ve su kaynakları (ör. endüstriyel çiftliklerden gelen et, kirli sularda düzenli balıkçılık, temiz içme suyuna erişim) ve hava kirliliğine maruziyet yer alır.

- **Seçmeli Ders:** Öğrencinin "isteğe bağlı" olarak katılabileceği ders veya ders serisidir; temel müfredatın zorunlu parçası değildir. Genellikle preklinik dönemde sunulur ama okuldan okula değişir.

- **Temel Müfredat:** Bir yıl boyunca tüm öğrencilere verilen zorunlu ders materyallerini ifade eder.

- **Staj / Toplumsal Hizmet: A**BD'de tıp öğrencilerinin pediatri, dahiliye, psikiyatri gibi alanlarda yaptıkları kısa süreli (yaklaşık 4–8 hafta) klinik eğitim ve hasta odaklı deneyimlere verilen isimdir. Birleşik Krallık'ta "rotation" veya "placement" olarak adlandırılır.

- **Klinik Rotasyon:** Öğrencilerin oftalmoloji, cerrahi, kardiyoloji gibi alanlarda yaptıkları klinik staj dönemlerini ifade eder.

- **Fizyoterapi vs. Fizik Tedavi:** Bu rapor için her iki terim de birbirinin yerine kullanılabilir; ancak "fizyoterapi" terimi esas alınacaktır.

- **Toplum Örgütleri:** Çoğu kurumda üniversiteye doğrudan bağlı olmayan, çevrenin veya toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmiş gruplar vardır. Bu rapor kapsamında önemli olanlar, iklim ve sağlık korumasına odaklananlardır. Örneğin yerel dayanışma inisiyatifleri, dezavantajlılara kaynak dağıtım grupları, çevre temizliği ve doğa koruma grupları, topluluk bahçıvanları ve benzeri çevreyle ilgili örgütler. Eğer kurumunuzun yerel gönüllülük imkanları yoksa, kurumunuzun veya fakültenizin işbirliği yaptığı topluluk örgütlerini raporlayabilirsiniz.

- **İklim Adaleti (Climate Justice):** İklim değişikliğinden orantısız şekilde etkilenen toplulukların ve coğrafi bölgelerin aynı zamanda ekonomik ve sosyal açıdan dezavantajlı olması durumudur. Bu "çifte kırılganlık" mevcut sosyal adalet sorunlarıyla birleşir ve bu nedenle iklim krizinin adaletsiz etkilerini azaltacak politika ve uygulamaları gerektirir.

- **Kaynak Çıkarmacılığı (Extractivism):** Doğal kaynakların genellikle büyük miktarlarda çıkarılmasıdır. Antropolojide, özellikle sömürgecilik bağlamında, doğal kaynakların tarihsel olarak el konularak alınması ve bunun ekolojik yıkım ile biyolojik çeşitliliğin kaybına yol açan iş modelleriyle sürdürülmesi anlamında kullanılır.

- **Küresel Güney (Global South):** Ekonomik ve endüstriyel gelişmişliği daha düşük, çoğunlukla güney yarımkürede yer alan ülkeleri ifade eder. Bu ülkeler iklim krizinden orantısız şekilde etkilenmektedir.

- **Düşük Sosyoekonomik Statü (SES):** Gelir, eğitim, etnik köken gibi farklı sosyoekonomik faktörlere göre kırılgan kabul edilen birey veya bölgeler. Bu kırılganlık, sağlık hizmetine erişimde karşılaşılan engeller nedeniyle daha kötü sağlık sonuçlarıyla ilişkilidir.

- **Düşük ve Orta Gelirli Ülkeler (DOGÜ):** Ekonomik refah düzeyi daha düşük ülkeler.
- **Antropojenik:** İnsan faaliyetleri sonucu ortaya çıkan.
- **Marjinalleştirilmiş Topluluklar:** Irk, toplumsal cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, yaş, fiziksel engellilik, dil ve/veya göçmenlik durumu nedeniyle ana akım ekonomik, eğitimsel, sosyal ve kültürel deneyimlerin dışında bırakılan gruplar (Sevelius ve ark., 2020).

Puanlama Matrisi:

- Seçmeli dersler (1 puan): Bu puan, öğrencilerin kendi tercihleriyle seçtikleri içeriklere (örneğin bir modül seçimi veya ek ders serisi) uygulanır. Bu nedenle yalnızca belirli bir öğrenci grubunun bu eğitimi alacağı varsayılır.
- Temel müfredatta kısa süreli işlenme (2 puan): Bu puan, konunun temel müfredatta yalnızca yüzeysel biçimde ele alındığı durumlarda verilir. Bu, tüm öğrenci grubunun aynı içeriği aldığı anlamına gelir. Kısaca dahil edilme, örneğin bir yıl boyunca tek bir dersin tek bir slaydında yer alması şeklinde olabilir.
- Temel müfredatta kapsamlı şekilde işlenme (3 puan): Bu puan, konunun ayrıntılı şekilde işlendiği ya da farklı yıllarda tekrar tekrar gündeme getirildiği durumlarda verilir. Örneğin, birden fazla ders slaytında ayrılmış bölümlerle veya aynı konunun farklı derslerde ve öğretim formatlarında yer almasıyla gösterilebilir.

Diğer Hususlar:

- Eğer kurumunuzda birden fazla "müfredat yolu" varsa (örneğin Harvard Tıp Fakültesi'nin Pathways ve HST müfredatları gibi), her bir yol için ayrı rapor kartı doldurabilir veya tek bir rapor kartı hazırlayıp puanları ortalayabilirsiniz. Öğrencilerin her bir yol içindeki oranını belirtmeniz önerilir.

2025 yılında güncellenmiş haliyle, 2024/25 Tıp Rapor Kartı Şablonu için her ölçüte göre yapılmış kapsamlı bir literatür taraması mevcuttur. Bu çalışma büyük ölçüde tüm disiplinlere uyarlanabilir ve ilerleyen yıllarda kapsama alanının genişletilmesi planlanmaktadır. 2025 literatür taramasına buradan erişebilirsiniz.

Gezegensel Sağlık Müfredatı

<u>Bölüm Genel Bakışı:</u> Bu bölüm, gezegensel sağlıkla ilgili konuların tıp fakültesi müfredatına entegrasyonunu değerlendirir. *Günümüzün sağlık profesyoneli öğrencileri, iklim değişikliği ve diğer çevresel değişimlerin sağlık üzerindeki etkileriyle mücadelede ön saflarda yer alacaktır. Bu nedenle, öğrencilerin hem bu değişimlerin sağlık etkilerini hem de daha genel anlamda gezegensel sağlık sorunlarını ve ilkelerini anlamak üzere yetiştirilmesi kritik öneme sahiptir.*

Vektör kaynaklı hastalıkların coğrafyasındaki değişimler, hava kirliliğinin sağlık sonuçları, çevresel sağlık eşitsizlikleri ve afetlere müdahale ilkeleri gibi konular, her tıp fakültesinin temel müfredatının bir parçası olmalıdır.

Müfredat: Genel

1.1. <u>Tıp fakülteniz</u>, geçen yıl Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi (SSH) veya Gezegensel Sağlık konularında öğrencilere yönelik seçmeli dersler (öğrenci tarafından seçilen modüller) sundu mu?	
Evet, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl **birden fazla** seçmeli ders açtı ve bu derslerin ana odağı SSH/gezegensel sağlık idi. (3 puan)	
Evet, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl **bir** seçmeli ders açtı ve bu dersin ana odağı ESH/gezegensel sağlık idi. (2 puan)	
Tıp fakültesinde SSH/gezegensel sağlık ana odağı olan seçmeli ders **bulunmamaktadır**, ancak bu **konuları içeren** bir veya daha fazla seçmeli ders vardır. (1 puan)	
Hayır, tıp fakültesi geçtiğimiz yıl gezegensel sağlık veya ESH ile ilgili herhangi bir seçmeli ders **açmamıştır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dönem 1 ve Dönem 2 öğrencileri için ana odağı doğrudan Gezegensel Sağlık (Planetary Health) ve Sürdürülebilirlik olan birden fazla seçmeli ders (elective course) sunmaktadır. Tıp fakültesine özgü (MED kodlu) derslerin yanı sıra, öğrencilerin erişimine açık çok sayıda çevre ve sağlık odaklı üniversite seçmeli dersi de havuzda yer almaktadır. Müfredatta yer alan ilgili derslere örnekler şunlardır: *MED135 Planetary Health* *SHUE1031 The Effects of Environmental And Industrial Pollution On Human Health (Çevresel ve endüstriyel kirliliğin insan sağlığı üzerindeki etkileri)* *EDU1017 Climate Change Education And Environmental Paradigms (* *İklim değişikliği eğitimi)* *ISSUE1013 Sustainable Development And Education (Sürdürülebilir kalkınma)* *5EEUE1018 Environmental Education And Sustainability (Çevre eğitimi ve sürdürülebilirlik)*	

Müfredat: İklim Değişikliğinin Sağlık Etkileri

1.2. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, aşırı sıcaklar, sağlık riskleri ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: İklim değişikliği ve sağlık riskleri arasındaki ilişki, tıp fakültesinin temel müfredatında (zorunlu derslerde) kısaca ele alınmaktadır. Örneğin, Dönem 1 temel müfredatında yer alan "Küresel Sağlık Sorunlarının Belirleyicileri" (Determinants of Global Health Problems) başlıklı halk sağlığı dersinde, iklim değişikliği dünya çapındaki ölümlerle ilişkili ana çevresel faktörlerden biri olarak açıkça öğretilmektedir. Derste ayrıca, iklim değişikliğinin gıda üretimini ve tedarik zincirlerini sekteye uğratarak gıda güvensizliğine (food insecurity) nasıl yol açtığı vurgulanmaktadır. Bu temel komite dersinde iklim krizinin genel sağlık risklerine değinilse de, aşırı sıcaklıkların (extreme heat) spesifik fizyolojik etkileri ayrıntılı olarak işlenmemiştir. Ancak, bu konularda daha derinlemesine bilgi edinmek isteyen öğrenciler, müfredatta bulunan "MED135 Planetary Health" adlı tıp fakültesine özgü seçmeli dersi alabilmektedir	

1.3. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, aşırı hava olaylarının bireysel sağlık ve/veya sağlık sistemleri üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Ders müfredatında (Introduction: Major Environmental Problems - Basic Concepts dersi) aşırı hava olaylarının bireysel ve halk sağlığı üzerindeki etkileri ayrı bir ana başlık olarak detaylandırılmamış, ancak çeşitli konuların içinde somut örneklerle kısaca işlenmiştir. Müfredattaki temel örnekler şunlardır: *• Küresel Isınma: Küresel ısınma (Global warming) başlı başına majör bir küresel çevresel endişe (major global environmental concern) olarak listelenerek sorunun temeline dikkat çekilmiştir. Bu bulgular ışığında, konu temel müfredatta "kısaca" ele alınmış olarak değerlendirilmiştir.*	

1.4. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, iklim değişikliğinin bulaşıcı hastalıkların yayılımı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: Gezegen sağlığı ve enfeksiyon hastalıkları ilişkisi, 2024-2025 eğitim dönemi müfredatındaki 'Introduction: Major Environmental Problems' ve 'Determinants of Global Health Problems' dersleri kapsamında multidisipliner bir yaklaşımla, ancak farklı başlıklar altında kısaca ele alınmıştır: *• Çevresel Değişim ve Vektör İlişkisi: 'Introduction: Major Environmental Problems' dersinde, ekosistemdeki fiziksel değişikliklerin (bataklıkların kurutulması gibi) Sıtma (Malaria) gibi vektör kaynaklı hastalıkların prevalansını nasıl değiştirdiği tarihsel örneklerle (Adana-Mersin örneği) işlenmiştir. Bu durum, çevre müdahalelerinin enfeksiyon kontrolündeki kritik önemini vurgulamaktadır.* *• Aşırı Hava Olayları ve İshal Salgınları: Aynı derste, aşırı yağışların (too much rainfall) kanalizasyon sistemleri üzerindeki baskısı ve içme suyuna karışan patojenlerin (örneğin Giardia lamblia) yol açtığı su kaynaklı salgınlar, iklim olaylarının doğrudan halk sağlığına yansıması olarak aktarılmıştır.* *• Sosyoekonomik Belirleyiciler ve Kırılganlık: 'Determinants of Global Health Problems' dersinde ise, iklim değişikliğinin etkilerini derinleştiren yoksulluk (poverty) ve sosyoekonomik eşitsizlikler üzerinde durulmuştur. Enfeksiyon hastalıklarının yayılımında sadece çevresel faktörlerin değil, gıda güvencesizliği (food insecurity) ve gelir adaletsizliği gibi sistemik sorunların da 'sağlığın belirleyicileri' olarak enfeksiyon riskini artırdığı analiz edilmiştir. Bu iki dersin toplam içeriği, iklim ve çevre değişikliğinin enfeksiyon hastalıkları üzerindeki etkisine dair temel bir farkındalık oluşturmakta, ancak bu ilişkiyi ayrı bir modül yerine diğer küresel sağlık sorunlarının bir parçası olarak sunmaktadır*	

1.5. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, iklim değişikliği ve hava kirliliğinin solunum sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: Major Environmental Problems - Basic Concepts" dersi müfredatında, hava kirliliği ve iklim faktörlerinin solunum sistemi üzerindeki patolojik etkileri istatistiksel veriler ve spesifik hastalık tablolarıyla kapsamlı biçimde ele alınmıştır. Müfredattaki temel bulgular şunlardır: *• Pediyatrik Solunum Hastalıkları ve Mortalite: Dış ortam (AAP) ve iç ortam (HAP) hava kirliliğine bağlı olarak her yıl 5 yaş altı 570.000 çocuğun pnömoni başta olmak üzere solunum yolu enfeksiyonlarından hayatını kaybettiği vurgulanmıştır.* *• Spesifik Akciğer Patolojileri: Hava kirliliğine atfedilen ölümlerin dağılımı detaylandırılmış; Akut Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları (ALRI) %8, Akciğer Kanseri %6 ve Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH/COPD) %17 oranlarıyla grafiksel olarak gösterilmiştir.* *• Geniş Klinik Spektrum: Spesifik hava kirleticilerine maruziyetin klinik sonuçları; minör üst solunum yolu irritasyonlarından başlayıp, bronşiyal astım, amfizem ve akciğer kanserine (lung cancer) kadar uzanan geniş bir solunum fizyopatolojisi yelpazesinde açıklanmıştır. Bu spesifik*	

veriler ve klinik hastalık eşleştirmeleri, hava kirliliği-solunum sağlığı ilişkisinin müfredatta ayrıntılı olarak yer aldığını kanıtlamaktadır

1.6. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, iklim değişikliğinin kardiyovasküler sağlık üzerindeki etkilerini (örneğin artan sıcaklıkla ilişkili) ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Tıp fakültesi müfredatımızda iklim değişikliği, çevresel faktörler ve hava kirliliğinin kardiyovasküler sistem üzerindeki etkileri, "Introduction: Major Environmental Problems" ve "Determinants of Global Health Problems" derslerinde hem epidemiyolojik hem de sosyoekonomik boyutlarıyla birbirini tamamlayacak şekilde kısaca işlenmiştir: *• Küresel Sağlık ve Sosyal Belirleyiciler: 'Determinants of Global Health Problems' dersinde ise bu klinik tablo daha geniş bir çerçeveye oturtulmuştur. Çevresel bozulma (Environmental degradation), iklim krizi ve hava kirliliğinin yarattığı bu kardiyovasküler yükün; yoksulluk (poverty) ve sosyoekonomik eşitsizlikler gibi sağlığın diğer küresel belirleyicileriyle nasıl kesiştiği analiz edilmiştir. Bu multidisipliner içerik, çevresel faktörlerin kardiyovasküler sağlığa etkisinin müfredatta kanıta dayalı olarak yer aldığını göstermektedir*	

1.7. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, çevresel bozulma ve iklim değişikliğinin ruh sağlığı ve nöropsikolojik etkilerini ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: İncelenen "Introduction: Major Environmental Problems - Basic Concepts" dersi müfredatında, çevresel bozulma ve toksik maruziyetlerin nöropsikiyatrik ve ruhsal sağlık üzerindeki etkileri, spesifik çevresel kirleticiler üzerinden kısaca ele alınmıştır: *• Ağır Metaller ve Psikiyatrik/Davranışsal Etkiler: Çevresel ağır metal kirliliğinin sinir sistemi üzerindeki yıkıcı etkileri vurgulanmıştır. Özellikle cıva (Mercury) maruziyetinin psikiyatrik hastalıklara (psychiatric diseases) yol açabileceği belirtilmiştir. Kurşun (Lead) zehirlenmesinin ise öğrenme güçlükleri (learning problems) ve davranış anormalliklerine (behavior abnormalities) neden olduğu ifade edilerek çevresel toksin-davranış ilişkisi kurulmuştur.* *• Nörodejeneratif Hastalıklar ve Çevresel Etkenler: Çevresel endokrin bozucuların (EDC) ve kalıcı organik kirleticilerin (POP); Alzheimer, Parkinson hastalığı ve öğrenme bozuklukları gibi merkezi*	

sinir sistemini ve bilişsel/ruhsal durumu etkileyen tablolara zemin hazırladığı müfredatta yer almıştır. Bu somut örnekler, çevresel bozulmanın nöropsikolojik sağlık üzerindeki etkilerinin müfredatta kanıta dayalı olarak yer aldığını göstermektedir

1.8. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, sağlık, hastaların bireysel gıda ve su güvenliği, ekosistem sağlığı ve iklim değişikliği arasındaki ilişkileri ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: Tıp fakültesi müfredatımızda sağlık, gıda/su güvenliği, ekosistem tahribatı ve iklim değişikliği arasındaki zincirleme ilişkiler, "Introduction: Major Environmental Problems" ve "Determinants of Global Health Problems" derslerinde bütüncül (holistik) bir yaklaşımla ayrıntılı biçimde ele alınmıştır: *• Su Güvenliği ve Enfeksiyon Yükü: Temiz ve yeterli su (safe and sufficient water) sağlıklı bir çevrenin temel şartı olarak tanımlanmıştır. Temiz suya, sanitasyon ve hijyene erişim eksikliğinin her yıl 5 yaş altı 361.000 çocuğun ishalden (diarrhea) ölümüne neden olduğu istatistiksel olarak verilmiştir. Ayrıca Giardia lamblia gibi patojenlerin su kaynaklarına karışarak su güvenliğini tehdit ettiği işlenmiştir.* *• Gıda Güvenliği ve Toksikolojik Biyobirikim: Çölleşmenin (desertification) verimli arazileri tarımsal üretime (crop growth) elverişsiz hale getirerek gıda arzını tehdit ettiği vurgulanmıştır. Ek olarak, kalıcı organik kirleticilerin (POP) ve ağır metallerin ekosistemdeki besin zincirinde birikmesi (bioaccumulation / biomagnification) detaylandırılmış* *cıva ile kontamine deniz ürünlerinin tüketimiyle ortaya çıkan ölümcül Minamata Hastalığı bu ekosistem-gıda-sağlık ilişkisine klinik bir örnek olarak sunulmuştur.* *• Ekosistem Sağlığı ve İklim: İklim değişikliği (Global warming) majör bir küresel kriz olarak işlenmiş; ormansızlaşma (deforestation) ve biyoçeşitlilik kaybı incelenmiştir. Doğal birer filtre olan sulak alanların (wetlands) tahribatının su kirliliğini artırdığı ekosistem sağlığı bağlamında aktarılmıştır.* *• Küresel Belirleyiciler: 'Determinants of Global Health Problems' dersinde ise bu çevresel faktörler; gıda güvencesizliği (food insecurity) ve yoksulluk gibi sosyal belirleyicilerle entegre edilerek, hastaların bireysel kırılganlıkları analiz edilmiştir. Bu kapsamlı içerik, ekosistem sağlığı ile bireysel sağlık arasındaki dinamiklerin müfredatta ayrıntılı olarak işlendiğini kanıtlamaktadır*	

1.9. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, iklim değişikliğinin düşük sosyoekonomik statüye sahip kişiler, kadınlar, renkli topluluklar, yerli halklar, çocuklar, evsiz nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dezavantajlı gruplar üzerindeki orantısız etkilerini ele alıyor mu?
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)

Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Tıp fakültesi müfredatımızdaki "Introduction: Major Environmental Problems" ve küresel sağlık belirleyicileri derslerinde, çevresel faktörlerin ve iklim değişikliğinin özellikle çocuklar ve düşük sosyoekonomik statüye sahip topluluklar (gelişmekte olan ülkeler) üzerindeki orantısız yükü epidemiyolojik verilerle kısaca ele alınmıştır: *• Düşük Sosyoekonomik Statü ve Coğrafi Eşitsizlik: Hava kirliliği yükünün, sanayileşirken kirlilik önlemi alacak ekonomik gücü/altyapısı olmayan "gelişmekte olan ülkelerde" (developing countries) çok daha yıkıcı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca sunumdaki ölüm istatistikleri grafiklerinde (Figure 1), "Düşük ve Orta Gelirli" (LMI) bölgeler ile "Yüksek Gelirli" (HI) bölgeler karşılaştırılmış; çevresel ölümlerin LMI bölgelerinde orantısız derecede yüksek olduğu görselleştirilmiştir. Afrika ve Gazze gibi bölgelerdeki su kaynaklı krizler de bu sosyoekonomik eşitsizliğe örnek olarak verilmiştir. Bu veriler, iklim ve çevrenin dezavantajlı grupları nasıl daha fazla etkilediğinin temel müfredatta somut kanıtlarla işlendiğini göstermektedir*	

1.10. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, iklim değişikliğinin dünya genelinde bölgelere göre farklı ve eşitsiz sağlık etkilerini ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: Tıp fakültesi müfredatımızda iklim değişikliği ve çevresel bozulmanın dünya genelindeki eşitsiz ve bölgelere göre değişen sağlık etkileri; epidemiyolojik, sosyoekonomik ve yapısal modeller kullanılarak 3 farklı temel derste ayrıntılı olarak işlenmiştir: *• Yapısal ve Politik Çerçeve (PAHO Modeli): "Determinants of Health" isimli derste ise bu eşitsizliklerin teorik temeli atılmıştır. Derste öğretilen PAHO (2019) Sağlık Eşitliği Modeli, "Doğal Çevre ve İklim Değişikliğini" (Natural Environment, Land and Climate Change) doğrudan küresel sağlık eşitsizliğini yaratan "Yapısal Sürücüler" (Structural Drivers) arasında konumlandırmıştır. Model; iklim krizini süregelen sömürgecilik (colonialism) ve yapısal ırkçılık (structural racism) ile birlikte bölgesel eşitsizliklerin (inequities) kök nedeni olarak tanımlamıştır.* *• Bölgesel ve Epidemiyolojik Eşitsizlik Kanıtları: "Introduction: Major Environmental Problems" dersinde, çevresel faktörlere (iç ve dış mekan hava kirliliği) bağlı ölüm oranları DSÖ bölgelerine göre (Afrika, Güneydoğu Asya, Batı Pasifik vb.) grafiksel olarak (Figure 1) incelenmiştir. Bu veriler, çevresel sağlık yükünün Yüksek Gelirli (HI) bölgelere kıyasla, Düşük ve Orta Gelirli (LMI) coğrafyalarda orantısız derecede yıkıcı olduğunu niceliksel olarak kanıtlamaktadır.* *• Küresel Sağlık Eşitsizlikleri (Between-Country Inequalities): "Determinants of Global Health Problems" dersinde, ülkeler arası sağlık eşitsizlikleri (Between-country inequalities) Gapminder grafikleriyle desteklenerek işlenmiştir. İklim ve çevre krizinin etkilerini derinleştiren yoksulluk ve kaynak adaletsizliği, küresel güney ve kuzey arasındaki sağlık uçurumunun bir nedeni olarak ele alınmıştır. Bu üç dersin entegre yaklaşımı, iklim değişikliğinin küresel boyuttaki eşitsiz sağlık etkilerinin müfredatta derinlemesine analiz edildiğini göstermektedir.*	

Müfredat: Çevre Sağlığı ve İnsan Sağlığı Üzerindeki Antropojenik Toksinlerin Etkileri

1.11. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, endüstriyle ilişkili çevresel toksinlerin (ör. hava kirliliği, pestisitler, mikroplastikler) üreme sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: *Halk sağlığı stajındaki kazanımlardan biri olan "Demografi ve nüfus politikalarını tanımlar, doğurganlığı etkileyen faktörleri ve üreme sağlığı hizmetlerini açıklar." Kazanımından hareketle sigara içmenin vb. toksinlerin sperm kalitesini bozduğuna değinilmektedir.* *MED446 Endocrine System Diseases modülü içerisinde 3) Explains the etiology (genetic, developmental, environmental, autoimmune, neoplastic, etc.) and physiopathology of the endocrine system and breast diseases kazanımı altında, özellikle kadın üreme sağlığı hakkında, pestisit, insektisit toksinlerin meme kanseri, adrenokorteks tümörleri hipogonadism ve benzeri durumlara sebep olabildiği üzerinde durulmuştur.*	

1.12. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, üniversitenin bulunduğu çevrede toplumu etkileyen insan kaynaklı çevresel tehditleri ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: *• Hava Kirliliği ve Topografik Etki: "Introduction: Major Environmental Problems" dersinde işlenen hava kirliliği ve inversiyon gibi meteorolojik olaylar, Ankara'nın çanak yapısı ve kış aylarındaki hava kalitesi sorunlarıyla doğrudan örtüşmektedir. Notlarda belirtilen 'bad weather' (kötü hava koşulları) ve kalp krizi/solunum yolu hastalıkları ilişkisi, Ankara'nın kış aylarındaki artan poliklinik yüküne yerel bir örnek teşkil etmektedir.* *• Su Güvenliği ve Altyapı: Ankara gibi büyükşehirlerde aşırı yağışlar sonrası altyapı yetersizliği nedeniyle içme suyuna atık karışma riski ve buna bağlı gelişebilecek Giardia lamblia gibi paraziter salgınlar, ders notlarında 'Water-borne outbreaks' başlığı altında yerel bir halk sağlığı tehdidi olarak sunulmuştur.*	

• Kentleşme ve Sağlığın Belirleyicileri: "Determinants of Global Health Problems" dersinde işlenen 'Urbanization' (Kentleşme) başlığı, Ankara'nın hızlı büyümesi, yeşil alan azlığı ve bunun yarattığı 'Isı Adası' etkisinin yaşlı nüfus üzerindeki kardiyovasküler baskısını analiz etmek için kullanılmaktadır. *• Endüstriyel Geçiş: "Transition in Health" dersinde Ankara'daki (OSTİM vb.) küçük ve orta ölçekli sanayi bölgelerindeki iş sağlığı ve çevresel emisyonların, gelişmekte olan bir ekonomideki 'man-made diseases' (insan yapımı hastalıklar) üzerindeki rolü tartışılmıştır.*

1.13. <u>Tıp fakülteniz</u>, yerli (indigenous) halkların bilgi ve değer sistemlerini gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak ne ölçüde vurguluyor?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
Puan Açıklaması: Determinants of Health"(dönem 1 komite 1 Public Health) dersinde, yerli halkların bilgi ve değer sistemleri ile gezegensel sağlık çözümleri arasındaki ilişki şu şekilde ele alınmıştır: *• Toprakla İlişki ve Doğa Koruması: Müfredatta yer alan PAHO (2019) Hakkaniyet Komisyonu Kavramsal Çerçevesi(iris.paho.org.) , sağlığın yapısal sürücüleri (structural drivers) arasında "doğal çevreyi koruma" ve özellikle yerli halkların perspektifini yansıtan "toprakla olan ilişkilere saygı duyma" (respecting relationships to land) maddelerini açıkça tanımlamıştır.* *• Sömürgecilik ve Yapısal Irkçılıkla Mücadele: Gezegensel sağlık ve hakkaniyet çözümü olarak; süregelen sömürgeciliğin (colonialism) ve yapısal ırkçılığın (structural racism) sağlık üzerindeki etkilerinin tersine çevrilmesi temel bir öneri (priority recommendation) olarak sunulmuştur.* *• Akademik Vurgu: PAHO modelinin, 2010 yılındaki eski modellere kıyasla sömürgecilik mirasına ve yerli halkların toprakla olan bağlarına daha fazla vurgu yaptığı ders kapsamında belirtilmiştir. Bu içerik, yerli halkların değer sistemlerinin gezegensel sağlık için bir çözüm anahtarı olarak tıp eğitimine dahil edildiğini göstermektedir*	

1.14. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, insan kaynaklı çevresel toksinlerin düşük sosyoekonomik statüye sahip kişiler, kadınlar, renkli topluluklar, çocuklar, evsiz nüfus, yerli halklar ve yaşlı yetişkinler gibi dezavantajlı gruplar üzerindeki orantısız etkilerini ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3

Puan Açıklaması:

- • Antropojenik Etki (MED 134): Sanayileşme ve yanlış atık yönetiminin temiz havaya ve suya erişimi "sosyal bir ayrıcalık" haline getirmesi anlatılır.
- • Çevresel Adaletsizlik (TIP 151): Düşük gelirli grupların sistematik olarak fabrikalara, ana yollara ve kirli bölgelere yakın yaşamaya itilmesi (Konut eşitsizliği).
- • Mesleki Maruziyet (MED 134): Dezavantajlı bireylerin koruyucu ekipmansız, toksik kimyasallara maruz kaldığı "kirli" iş kollarında yoğunlaşması.
- • Kırılgan Popülasyonlar (TIP 151): Yoksulluk içindeki çocukların ve gebelerin, yetersiz beslenme ile birleşen toksik yüklenmeye (kurşun, egzoz) karşı biyolojik savunmasızlığı.

Müfredat: Sürdürülebilirlik

1.15. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, bitki temelli beslenmenin çevresel ve sağlık açısından ortak faydalarını ele alıyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3

Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi müfredatında bitki temelli beslenme, hem bireysel sağlık hem de gezegensel sağlık (çevresel sürdürülebilirlik) boyutlarıyla entegre bir şekilde işlenmektedir:

• MED436 (Hematopoetik Sistem ve Onkoloji): Bitki bazlı diyetlerin kolorektal kanser riskini azaltmadaki koruyucu rolü (sağlık etkisi) işlenirken, hayvansal gıda üretiminin yüksek karbon salımı ve çevresel yükü ile bitki temelli beslenmenin bu yükü azaltmadaki rolü (çevresel etki) arasındaki korelasyon vurgulanmaktadır.

• MED134 (Nutrition and Community Health): Halk sağlığı perspektifinden, sürdürülebilir gıda sistemleri ve bitki temelli diyetlerin su ayak izini azaltma, biyolojik çeşitliliği koruma ve iklim değişikliğiyle mücadeledeki ortak faydaları (co-benefits) ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

• TIP211 (Gıda Güvenliği): Gıda üretim süreçlerinin çevresel maliyetleri ve bitkisel kaynaklı proteinlerin küresel gıda güvenliğini sağlamadaki sürdürülebilirlik avantajları ders içeriğinde yer almaktadır.

• TIP4073 & MED133: Fonksiyonel gıda ve biyoteknolojik süreçlerde, bitkisel kaynakların çevreci üretim modelleriyle uyumu ve ekosistem sağlığı üzerindeki olumlu etkileri incelenmektedir.

1.16. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, sağlık sistemlerinin karbon ayak izini ele alıyor mu?

Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi temel müfredatında (Dönem 1 Halk Sağlığı/Toplum Sağlığı Kurulları), sağlık hizmet sunumunun çevresel maliyeti ve sağlık sektörünün küresel karbon salınımındaki payı ele alınmaktadır. Özellikle tıbbi atık yönetimi, hastane enerji verimliliği ve 'yeşil hastane' konseptleri teorik derslerde işlenerek öğrencilerin farkındalığı artırılmaktadır. Ayrıca, MED kodlu seçmeli derslerle bu konu disiplinlerarası bir yaklaşımla (biyomedikal ürün geliştirme ve sosyal sorumluluk projeleri üzerinden) derinleştirilmektedir.	

1.17. <u>Tıp fakültenizin</u> müfredatı, sürdürülebilir klinik uygulamanın aşağıdaki bileşenlerini <u>temel müfredatta</u> kapsıyor mu? (her biri için ayrı puan verilir)	**Puan**
Aşırı tıbbileştirme, aşırı tetkik ve/veya aşırı tedaviden **kaçınmanın** sağlık **ve** çevresel **ortak faydaları** (2 puan)	2
İlaçların çevresel etkisi ve aşırı reçete etmenin iklim sağlığına verdiği zarar. Alternatif olarak mümkün olduğunda "**deprescribing**" (gereksiz ilaçların bırakılması) eğitimi ve bunun sağlık/çevresel faydaları. (2 puan)	0
Uygun durumlarda **ilaç dışı yöntemlerle** (ör. tip 2 diyabet için egzersiz veya yoga dersleri; ruh sağlığı için bahçecilik gibi sosyal grup etkinlikleri; bisiklet gibi aktif ulaşım yöntemleri) hastalıkların yönetiminin sağlık **ve** çevresel **ortak faydaları**. Bu yaklaşım İngiltere'de "sosyal reçeteleme (social prescribing)" olarak bilinir. (1 puan)	1
Cerrahi sağlık hizmetlerinin gezegensel sağlık ve iklim krizi üzerindeki etkisi ve bunun nasıl azaltılabileceği. (1 puan)	0
Anestezik gazların sağlık hizmetleri karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve bu etkinin azaltılma yolları (ör. total intravenöz anestezi ya da daha az zararlı gaz seçeneklerinin tercih edilmesi). (1 puan)	1
İnhalerlerin sağlık hizmetleri karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve ölçülü doz inhalerler yerine kuru toz inhalerlerin çevresel faydaları. (1 puan)	1
Sağlık kliniklerinde atık üretimi ve klinik faaliyetlerde atık azaltma stratejileri (ör. yatan veya ayaktan tedavi ortamlarında tek kullanımlık malzemeler). (1 puan)	1
Puan Açıklaması: 1. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde reçete yazma eğitimleri(TIP3029) kapsamında, akılcı reçete yazma yaklaşımıyla ilaçların kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi ve ancak bu süreçten sonra reçete edilmesi gerektiği öğretilmektedir. Ders sırasında, ilaçların çevreye olan olası zararlarının da göz önünde bulundurulması gerektiğine dair kısa bilgiler verilmektedir. 2. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde 4. Sınıf Dahiliye stajında, Endokrin rotasyonunda gerçekleştirilen "Diyabetli Hastaya Reçete Yazma" dersinde, uzman diyetisyen rehberliğinde	

egzersiz reçete etmenin önemi anlatılmaktadır. Bu eğitimde, Dünya Sağlık Örgütü kılavuzları temel alınarak egzersizin diyabet yönetimindeki rolü vurgulanmaktadır; ancak, egzersizin çevresel faydalarına dair herhangi bir bilgi verilmemektedir.

3. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Solunum Sistemi modülü(TIP 3029) kapsamında ve 4. Sınıfta Göğüs Hastalıkları stajında(TIP 4011), inhaler ilaçlar hakkında bilgi verilmekte ve farklı inhaler türleri karşılaştırılmaktadır. Bu değerlendirmede, kuru toz inhalerlerin ölçülü doz inhalerlere kıyasla çevresel açıdan daha avantajlı olduğu belirtilmektedir.

4. "Akılcı İlaç Kullanımı" – Doktora dersleri kapsamında – Zeynep Ceren Karahan (Tıbbi Mikrobiyoloji ABD)

→ Klinik vakalar üzerinden işlenir. Özellikle antibiyotik kullanımı, direnç gelişimi ve doğru ilaç seçimi (doğru hasta–doz–süre) vurgulanır. Mikrobiyolojik testlerle (kültür, antibiyogram) ilişkilendirilir.

5. "Kan şekeri regülasyon bozuklukları: Hiperglisemi ve Hipoglisemi" - Prof. Dr. Nuray Yazıhan (Fizyopatoloji BD)

→ Mekanizma temelli anlatılır. İnsülin–glukagon dengesi, hormonların etkisi ve semptomların nedeni klinik örneklerle açıklanır. Hiperglisemi ve hipoglisemi karşılaştırmalı işlenir.

6. "Diabetes mellitus ve komplikasyonları: İn vivo ve invitro modeller" – Doktora dersleri kapsamında - Prof. Dr. Nuray Yazıhan (Fizyopatoloji BD)

→ Diyabetin patofizyolojisi anlatıldıktan sonra araştırma modellerine geçilir. İn vivo (hayvan) ve in vitro (hücre kültürü) modellerin farkları, kullanım amaçları ve avantaj–dezavantajları vurgulanır.

Müfredat: Klinik Uygulamalar

1.18. Hasta görüşmeleri için verilen eğitimlerde, <u>tıp fakültenizin</u> müfredatı öğrencileri iklim değişikliğinin sağlık etkileri hakkında hastalarla konuşma stratejileri ile tanıştırıyor mu?	
Evet, **temel** müfredatta iklim değişikliği hakkında hastalarla konuşma stratejileri öğretilmektedir. (2 puan)	
Evet, **seçmeli** derslerde iklim değişikliği hakkında hastalarla konuşma stratejileri öğretilmektedir. (1 puan)	
Hayır, iklim değişikliği hakkında hastalarla konuşma stratejileri **öğretilmemektedir**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: "Planetary Health" seçmelisinde ayrıca bir başlık halinde ya da ders müfredatında sorumlu öğretim görevlisinin kaynaklarına bağlı olarak iklim değişikliğinin yarattığı sağlık problemlerine yer verilse de henüz hasta-doktor ilişkisine nasıl bir diyalog ile yansıyacağı klinik ve iletişim becerileri derslerine eklenmemiştir.	

1.19. Hasta görüşmeleri için verilen eğitimlerde, <u>tıp fakültenizin</u> müfredatı çevresel öykü ya

da maruziyet öyküsü alma stratejilerini içeriyor mu?	
Evet, **temel** müfredatta çevresel öykü alma stratejileri yer almaktadır. (2 puan)	
Sadece **seçmeli** derslerde çevresel öykü alma stratejileri öğretilmektedir. (1 puan)	
Hayır, müfredatta çevresel öykü alma stratejileri **yer almamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Tıp fakültesi müfredatımızda, hastaların çevresel ve maruziyet öykülerinin alınmasına yönelik stratejiler, klinik beceri ve halk sağlığı dersleri kapsamında entegre bir şekilde şu şekilde işlenmektedir: *• Klinik Öykü Alma Stratejisi: 'Principles of Medical History Taking' dersinde, tıbbi öykü almanın temel ve vazgeçilmez bileşenlerinden biri olarak 'Sosyal Öykü' (Social History - SH) eğitimi verilmektedir. Bu bölüm, hastanın yaşam tarzı, mesleği ve çevresel maruziyetlerinin sorgulandığı temel klinik stratejiyi oluşturur. Derste ayrıca 'art of observation' (gözlem sanatı) ve hastanın kendi sözcükleriyle öyküsünü kaydetme teknikleri öğretilerek maruziyetlerin tespiti için gerekli iletişim becerileri kazandırılmaktadır.* *• Çevresel Belirleyicilerin Sorgulanması: 04.10.2024 tarihli 'Determinants of Health' dersinde, bireylerin sağlığını etkileyen faktörler arasında 'yaşadıkları yer ve çevrelerinin durumu' (where they live, the state of their environment) temel belirleyiciler olarak tanımlanmıştır. Bu ders, hekim adaylarına hastanın öyküsünü alırken çevresel koşulları (gelir, eğitim ve çevre durumu) birer klinik veri olarak toplama stratejisini aşılamaktadır.* *• Risk ve Tehlike Analizi: 'Introduction: Major Environmental Problems' dersinde öğrencilere çevresel riskleri ve tehlikeleri (hazards) analiz etme ve bu sorunların halk sağlığı önemini değerlendirme becerisi öğretilmektedir. Bu teorik altyapı, klinik görüşme sırasında spesifik maruziyetlerin (hava kirliliği, toksik metaller vb.) sorgulanması için gerekli bilgi temelini sağlamaktadır.*	

Müfredat: Gezegen Sağlığı İçin İdari Destek

1.20. <u>Tıp fakülteniz</u> şu anda Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSH)/gezegensel sağlık eğitimi uygulamaya koyma ya da geliştirme sürecinde mi?	
Evet, tıp fakültesi şu anda SSH/gezegensel sağlık eğitiminde **önemli** iyileştirmeler yapma sürecindedir. (4 puan)	
Evet, tıp fakültesi şu anda SSH/gezegensel sağlık eğitiminde **küçük ölçekli** iyileştirmeler yapma sürecindedir. (2 puan)	
Hayır, gezegensel sağlık eğitiminde devam eden herhangi bir **iyileştirme bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	4
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri (SSH) ve Gezegensel Sağlık eğitimini müfredatın ötesine taşıyarak kurumsal bir dönüşüm süreci yürütmektedir. 4 puanlık değerlendirmenin temelleri şunlardır:	

1. Stratejik Müfredat Entegrasyonu (SSH Odaklı): İngilizce Tıp programındaki MED125 Planetary Health dersi, sağlık hizmeti sunumunun (karbon emisyonu, atık yönetimi, ilaç tedarik zinciri) çevresel etkilerini "SSH" çerçevesinde ele alan bir pilot uygulama olarak yapılandırılmıştır.

2. Klinik Öncesi ve Klinik Adaptasyon: Halk Sağlığı ve Mikrobiyoloji modüllerinde, sadece hastalıkların ekolojisi değil; sağlık kurumlarının iklim krizine karşı nasıl "dayanıklı ve düşük karbonlu" (low-carbon resilient health systems) hale getirileceği konusu müfredata dahil edilmiştir.

3. Vaka Temelli Öğrenme (PBL): Probleme Dayalı Öğrenim senaryolarında, sağlık hizmeti sunumu sırasında oluşan tıbbi atıklar ve enerji kullanımının azaltılması gibi SSH prensipleri, klinik vaka tartışmalarına bir "çevresel belirleyici" olarak entegre edilmiştir.

4. Kapasite Geliştirme ve Kurumsal Destek: Fakülte yönetimi, öğrenci toplulukları (TurkMSIC, EMSA vb.) ile birlikte sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirlik odaklı atölyeler düzenlemekte ve bu süreci müfredat dışı (extracurricular) faaliyetlerle kurumsal bir kültür değişimine dönüştürmektedir.

1.21. Yukarıda belirtilen gezegensel sağlık / Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSH) konuları temel müfredata ne kadar iyi bir şekilde uzunlamasına (longitudinal) entegre edilmiştir?	
Gezegensel sağlık/SSH konuları tıp fakültesi temel müfredatına **iyi bir şekilde** entegre edilmiştir. (6 puan)	
Gezegensel sağlık/SSH konularının **bir kısmı** temel müfredata uygun şekilde entegre edilmiştir. (4 puan)	
Gezegensel sağlık/SSH entegre edilmemiştir, yalnızca **bağımsız bir/birkaç ders** şeklinde ele alınmıştır. (2 puan)	
Sürdürülebilir sağlık hizmetleri eğitimi **çok azdır** ya da **hiç yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2

Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi gezegensel sağlık kavramlarını tek bir bağımsız seçmeli derse (MED125) sıkıştırmak yerine, öğrencilerin eko-anksiyete yaşamasını önlemek ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak amacıyla Dönem 1 ve Dönem 2 temel tıp bilimleri (Faz 1) müfredatına uzunlamasına (longitudinal) olarak entegre etmeye başlamıştır. Bu entegrasyonun kanıtları şunlardır:
• Dönem 1 (Hücresel ve Moleküler Temeller): Çevresel kirleticilerin hücresel etkileri, Biyokimya derslerinde oksidatif stres ve serbest radikal mekanizmaları üzerinden; Tıbbi Biyoloji ve Genetik derslerinde ise çevresel faktörlerin yol açtığı DNA hasarı ve epigenetik değişiklikler (metilasyon vb.) üzerinden işlenmektedir. Ayrıca Biyoistatistik ve Halk Sağlığına Giriş derslerinde çevresel risk faktörlerinin epidemiyolojik dağılımı verilmektedir.
• Dönem 2 (Sistemler ve Patofizyolojiye Geçiş): Birinci sınıfta atılan hücresel temeller, ikinci sınıfta klinik sistemlerle birleşmektedir. Özellikle Solunum Sistemi (Respiratory System) komitesinde astım, KOAH ve pnömokonyoz gibi hastalıklar işlenirken hava kirliliği ve çevresel partiküllerin (PM2.5) patofizyolojik etkileri vurgulanmaktadır. Eş zamanlı olarak Tıbbi Mikrobiyoloji

derslerinde, iklim değişikliği ve artan küresel sıcaklıkların vektör kaynaklı hastalıkların (kene, sivrisinek habitat değişiklikleri) yayılımına etkisi uzunlamasına bir perspektifle ele alınmaktadır.

1.22. <u>Tıp fakülteniz</u>, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerini müfredat boyunca bir tema olarak entegre etmeyi özel olarak denetleyen ve sorumluluk üstlenen bir öğretim üyesi istihdam ediyor mu?	
Evet, tıp fakültesinde gezegen sağlığı ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredata entegrasyonunu denetlemekten sorumlu özel bir öğretim üyesi/personel **vardır**. (1 puan)	
Hayır, tıp fakültesinde bu entegrasyondan sorumlu özel bir öğretim üyesi/personel **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri hakkında araştırmalar yapan, birçok ders veren (lisans-yüksek lisans), çalışmalara danışmanlık veren çoğunluğu Halk Sağlığı ABD'na bağlı birçok akademisyen olmakla birlikte bu konuların içerikteki yaygınlığını resmi bir şekilde denetlemekle sorumlu fakülte üyesi bulunmamaktadır.*	

1.23. Sağlık meslekleri müfredatınız, sağlık üzerindeki çevresel ve yapısal belirleyicileri ele almak için sivil katılım / savunuculuk eğitimi içeriyor mu?	
Bu konu temel müfredatta **ayrıntılı olarak** işlendi. (3 puan)	
Bu konu temel müfredatta **kısaca** ele alındı. (2 puan)	
Bu konu **seçmeli derslerde** işlendi. (1 puan)	
Bu konu hiç **işlenmedi**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3
*Puan Açıklaması: Bu konu temel müfredatta ayrıntılı olarak işlenmiştir (3 Puan). İlgili konular müfredatımızdaki derslerde şu şekilde yer almaktadır: • "Introduction to Medical Humanities"(Dönem 1 modül 5) dersinde sivil katılım ve yapısal belirleyiciler şu şekilde işlenmiştir: * Hekim adaylarına, kamusal ve mesleki hayata aktif katılım (active engagement in public and/or professional life) göstererek toplum içinde "eyleme geçen" (acts in the world) bireyler olmaları gerektiği öğretilmiştir. • Tıbbın ahlaki ve politik boyutları (moral and political dimensions) ele alınmış; hekimlerin savunmasız grupların korunması, adalete ve sağlığa eşit erişim gibi konularda savunuculuk (advocacy) yapması gerektiği vurgulanmıştır. • "Tıbbi Sosyoloji" alt başlığında; sınıf, cinsiyet ve etnik köken gibi yapısal/sosyal faktörlerin sağlık sonuçlarını nasıl doğrudan etkilediği anlatılmıştır. • George Engel'in "Biyopsikososyal Modeli" işlenirken, hastalıkların sadece biyolojik testlerle değil, hastanın sosyal çevreleriyle (social environments) birlikte ele alınması gerektiği kanıtlanmıştır. • "Medical Ethics" (Biyoetik) dersinde çevresel belirleyiciler şu şekilde işlenmiştir: • Biyoetik (Bioethics) kapsamında, tıpta yalnızca insanı merkeze alan (ego-centered) yapıdan çıkılıp, çevreyi de merkeze alan (eco-centered) bir yaklaşımın zorunlu olduğu anlatılmıştır.*	

• *Küresel biyoetik bağlamında; Çevre Kirliliği (Pollution) ve Politika (Politics) gibi sorunların insan sağlığını ve hayatta kalmasını doğrudan tehdit ettiği, bu çevresel belirleyicilerle başa çıkmak için yaşam bilimlerinin etikle birleştirilmesi gerektiği işlenmiştir*

Bölüm Toplamı (58 / 75 üzerinden)	**77,33%**

Disiplinler arası Araştırma

<u>Bölüme Genel Bakış:</u> Bu bölüm, kurum genelinde gezegen sağlığına yönelik disiplinlerarası araştırmaların niteliğini ve niceliğini değerlendirmektedir. *Sağlık ile çevre arasındaki etkileşimler karmaşık ve çok faktörlüdür. İklim değişikliği uzun süredir çevre bilimi perspektifinden kapsamlı bir şekilde incelenmiş olsa da, gezegen sağlığı yeni gelişen bir alandır. Önde gelen sağlık kurumları olarak, yetenekli araştırmacılar ve araştırma kaynaklarına sahip olan kurumların, iklim değişikliğinin ve insan kaynaklı çevresel toksinlerin sağlık üzerindeki etkilerini araştıran çalışmalara fon sağlaması gerekir. Bu yükümlülük özellikle önemlidir çünkü kamuoyu ve politika yapıcılar, iklim değişikliğinin insan sağlığı üzerindeki sonuçları vurgulandığında daha fazla dikkat göstermektedir.*

2.1. <u>Kurumunuzda</u> gezegen sağlığı araştırmaları ve sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirlik araştırmaları yürüten araştırmacılar var mı?	
Evet, **kurumda** araştırma odağı **doğrudan** gezegen sağlığı **veya** sürdürülebilir sağlık hizmetleri/veterinerlik hizmetleri olan öğretim üyeleri bulunmaktadır. (3 puan)	
Evet, **kurumda** bireysel öğretim üyeleri gezegen sağlığı veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirlik ile **ilgili** araştırmalar yürütmektedir ya da ulusal/uluslararası bir sürdürülebilirlik çalışma grubuna üyedir; ancak bu onların birincil araştırma odağı değildir. (2 puan)	
Evet, **kurumda** sürdürülebilirlik araştırmacıları bulunmaktadır, ancak bunlar doğrudan sağlık hizmetleri ile ilişkili değildir. (1 puan)	
Hayır, **kurumda** şu anda gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilirlik araştırmacısı **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Bugüne kadarki süreç içerisinde yapılan araştırmalar ve geliştirilen projeler şu şekildedir: *- Oya Özdemir, Ayşe Yıldız, Esin Ocaktan, Özlem Sarışen (Halk Sağlığı ABD, 2004) "Tıp fakültesi öğrencilerinin çevre sorunları konusundaki farkındalık ve duyarlılıkları"* *- Özdemir, O., Yıldız, A., Ocaktan, E., Sarışen, Ö. (2004). TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE SORUNLARI KONUSUNDAKİ FARKINDALIK VE DUYARLILIKLARI. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 57(3). https://doi.org/10.1501/Tipfak_0000000113* *-Cemal Koçak (Halk Sağlığı ABD, 2024) "A Correlation Study that Reveals the Relationship Between Countries' GDP, Frequency of Access to Clean Fuel, Level of PM2.5, and Death Rate Related to Air Pollution* *- Cemal Koçak (Halk Sağlığı ABD, 2024) "The Relationship Between the Budget Allocated to Health and the Density of Health Workers and Communicable Diseases in the Context of Sustainable Development Goals* *- Zeynep Irmak, Zehra Çakıl, Seher Çayar, Cemal Koçak, Meltem Çöl (Halk Sağlığı ABD, 2024) "Disaster Awareness and Associated Factors Among 3rd and 6th Year Students of Ankara University Faculty of Medicine"*	

-Ezgi Çebi Kalaycı, Mine Esin Ocaktan (Halk Sağlığı ABD, 2024) "Sıcak Dalgalarının Toplum Sağlığına Etkileri

-Döndü Nilay Penezoğlu (Çocuk sağlığı ve Hastalıkları BD), Betül Ulukol (Sosyal Pediatri BD) (2024) "Epigenetic Intergenerational Effects of Endocrine Disruptors"

Gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı çalışmalar başta Halk Sağlığı ABD tarafınca arttırılmıştır. Bu konular Göğüs Hastalıkları ABD, İmmünoloji ve Hastalıkları Bilim Dalı, Kardiyoloji ABD öncelikli olmak üzere diğer bölümlerdeki ana çalışma hedefleri arasında henüz nispeten geri planda kalmış durumdadır.

2.2. Kurumunuzda disiplinler arası gezegen sağlığı araştırmaları için özel bir bölüm veya enstitü var mı?	
Kurumda disiplinlerarası gezegen sağlığı araştırmaları için **en az bir** özel bölüm veya enstitü bulunmaktadır. (3 puan)	
Şu anda böyle bir bölüm/enstitü **yoktur**, ancak önümüzdeki 3 yıl içinde açılması **planlanmaktadır**. (2 puan)	
İş ve Çevre Sağlığı bölümü vardır, ancak gezegen sağlığı araştırmalarına yönelik disiplinlerarası bir bölüm veya enstitü bulunmamaktadır. (1 puan)	
Hiçbir özel bölüm veya enstitü **yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3

Puan Açıklaması: Kurumumuzda (Ankara Üniversitesi) disiplinlerarası gezegen sağlığı ve iklim değişikliği araştırmalarını kapsayan özel araştırma merkezleri ve anabilim dalları bulunmaktadır. Kılavuzda belirtildiği gibi "gezegen sağlığı" adını doğrudan taşımasalar da, misyonları gereği bu ilkeleri benimseyen ve tıp/sağlık alanını çevre ve iklim bilimleriyle disiplinlerarası bir şekilde birleştiren şu yapılar mevcuttur:
• Ankara Üniversitesi Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ÇSAUM): Bu merkezin temel kuruluş amacı, çevre ile canlıların etkileşiminden doğan sorunları bilimsel olarak saptamak ve çözüm yöntemleri geliştirmektir. Merkez; sağlık, tarım, hukuk, kentleşme ve ekonomi gibi çok çeşitli alanları bir araya getirerek çevre sağlığı ve kirlenmesi sorunlarını disiplinlerarası bir perspektifle ele almaktadır. Bu yaklaşım, sadece çevresel mesleki maruziyeti inceleyen geleneksel iş sağlığı çerçevesinin ötesine geçerek geniş "gezegen sağlığı" konseptini karşılamaktadır. (Web sitesi: https://www.ankara.edu.tr/akademik-ve-idari-birimler/merkezler/cevre-sorunlari-arastirma-ve-uygulama merkezi)
• İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik Ana Bilim Dalı: Üniversitemiz bünyesinde disiplinlerarası bilimsel araştırmalar ve lisansüstü eğitimler yapmak üzere 2023 yılında kurulmuştur. İklim krizine bütüncül ve disiplinlerarası çözümler üretmeyi amaçlayan bu bölümün müfredat ve öncelikli araştırma konuları arasında doğrudan "İklim Değişikliği ve Sağlık", "Sürdürülebilir Çevre ve Ekosistem" ile "İklim Değişikliği ve Tarım-Gıda Güvencesi" yer almaktadır. Sağlık sektörünün iklim değişikliğiyle etkileşimi, hastalık uyum ve azaltım stratejileri bu akademik birimde özel olarak araştırılmaktadır. (Web sitesi: https://ides.ankara.edu.tr/) Tıp Fakültemizin de parçası olduğu üniversitemizin bu disiplinlerarası araştırma birimleri, gezegen sağlığı odaklı bilimsel işbirliklerine (sağlık, iklim, çevre ve sürdürülebilirlik

2.3. İklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizlikten orantısız şekilde etkilenen toplulukların, kurumunuzdaki araştırma gündemine katkıda bulunması veya karar vermesi için bir süreç var mı?	
Evet, iklim değişikliği ve çevresel adaletsizlikten etkilenen topluluk üyeleri, iklim + çevre araştırma gündeminde **karar alma gücüne** sahiptir. (3 puan)	
Evet, bu topluluk üyeleri, iklim + çevre araştırma gündeminde **danışmanlık** rolüne sahiptir. (2 puan)	
Hayır, ancak topluluk üyelerinin araştırma gündemine danışmanlık yapmasını veya karar vermesini sağlayacak bir süreç oluşturma yönünde mevcut **girişimler** vardır. (1 puan)	
Hayır, böyle bir süreç **yoktur** ve oluşturma yönünde bir girişim de **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Tıp fakültesi özelinde henüz böylesi bir katılım geliştirilmemiş olsa da Ankara Üniversitesi Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi çevresel sağlık tehditleri hakkında bilgi paylaşımı ve topluluklarla iş birliği yaparak, iklim değişikliği ve kirlilikten etkilenen yerel topluluklarla birlikte çalışmaktadır.	

2.4. Kurumunuzda sağlık ve çevreyle ilgili kampüs kaynaklarını merkezileştiren, kolay kullanımlı ve yeterince kapsamlı bir web sitesi var mı?	
Evet, sağlık ve çevreyle ilgili kampüs kaynaklarını **merkezileştiren**, etkinlikler, gezegen sağlığı liderleri ve fon fırsatlarını kapsayan **kolay kullanımlı, kapsamlı** bir web sitesi vardır. (3 puan)	
Evet, sağlık ve çevre kaynaklarını **merkezileştirmeye çalışan** bir web sitesi vardır, ancak kullanımı zordur, güncel değildir veya yeterince kapsamlı değildir. (2 puan)	
Kurumun Sürdürülebilirlik Ofisine ait bir web sitesi vardır, sağlık ve çevreyle ilgili **bazı** kaynaklar içerir. (1 puan)	
Hayır, böyle bir web sitesi **yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi bünyesinde çevre kaynaklarını ve sorunlarını bilimsel çalışmalara dayalı olarak saptamak, sorunların çözümü için yöntemler geliştirmek, çevrenin korunması ve geliştirilmesi konusunda üretilen bilgilerin ve yapılan bilimsel çalışmaların sonuçlarını yayınlamak, yetkili kurum ve kuruluşlara bildirmek misyonuna sahip Ankara Üniversitesi Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi bulunmaktadır. Sitenin güncellenme sıklığı yeterli değildir ve yeterli materyal bulunmamaktadır. Tüm bu güncellemelerin interdisipliner bir düzlemde geliştirilmesi gerekliliği de göz önünde bulundurulmalıdır. *(https://csaum.ankara.edu.tr/vizyon-ve-misyon/)* *Ankara Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi (AVESIS) fakültelerin tüm verilerini, çalışma çıktılarını Birleşmiş Milletler sürdürülebilir kalkınma amaçları doğrultusunda kategorize ederek sunma filtresine sahiptir.*	

AÜ İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinatörlüğü de internet sitesinde konu ile ilgili faydalı linker sunmaktadır. (https://isg.ankara.edu.tr/faydali-linkler/)

2.5. Kurumunuz yakın zamanda gezegen sağlığıyla ilgili bir konferans veya sempozyum düzenledi mi?	
Evet, **kurum** son bir yıl içinde gezegen sağlığı ile ilgili en az bir konferans veya sempozyum düzenlemiştir. (4 puan)	
Evet, **kurum** son bir yıl içinde sürdürülebilir sağlık hizmetleri/veterinerlik ile ilgili en az bir konferans veya sempozyum düzenlemiştir. (3 puan)	
Evet, **kurum** son üç yıl içinde gezegen sağlığı / sürdürülebilir sağlık hizmetleri/veterinerlik ile ilgili bir konferans düzenlemiştir. (2 puan)	
Hayır, **kurum** doğrudan konferans düzenlememiştir, ancak yerel bir gezegen sağlığı etkinliğine maddi destek sağlamıştır. (1 puan)	
Hayır, **kurum** son üç yıl içinde gezegen sağlığı ile ilgili bir konferans düzenlememiştir. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Kurumumuz son üç yıl içerisinde gezegen sağlığı ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili etkinliklere ev sahipliği yapmıştır. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi bünyesinde 2024 yılında "İnsanlar ve Gezegen için Sağlık: Sürdürülebilir Bir Geleceğe Köprüler Kurmak"(https://arastirma.medicine.ankara.edu.tr/insanlar-ve-gezegen-icin-saglik-surdurulebilir-bir-gelecege-kopruler kurmak/) başlıklı bir etkinlik düzenlenmiştir. Buna ek olarak, Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırma Topluluğu (AntBat) tarafından 25-26 Mart 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen "Deprem Özel Sempozyumu"nda çevre ve topluluk merkezli afet yönetimi işlenmiş; ayrıca üniversite bünyesinde 10 Nisan 2023 tarihinde "İklim Değişikliği, Çevre ve Sağlık Konferansı" gerçekleştirilmiştir. Güncel tarih itibarıyla bu etkinlikler son üç yıllık zaman dilimi (2023-2026) içerisine girdiği için kurum 2 puanlık kriteri karşılamaktadır. :	

2.6. Kurumunuz ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık ya da SSH organizasyonuna üye mi?	
Evet, kurum ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık **ya da** SSH organizasyonuna üyedir. (1 puan)	
Hayır, kurum böyle bir organizasyona **üye değildir**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Hayır, AÜ Tıp Fakültesi bugün itibari ile belirtilen ve/veya benzeri bir kuruluşun resmi üyesi değildir.	

Bölüm Toplamı (8 / 17 üzerinden)	**47,06%**

Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk

***<u>Bölüme Genel Bakış:</u>* Bu bölüm, bir okulun gezegen sağlığı ile ilgili toplum temelli çalışmalar ve savunuculuk faaliyetlerine katılımını değerlendirir.** *Gezegen sağlığı üzerine araştırma yapmak ve öğretmek gereklidir, ancak tek başına yeterli değildir. Kurumların aynı zamanda, çevresel sağlık zararlarından en çok etkilenen topluluklarla doğrudan etkileşim kurması kritik önemdedir. İklim değişikliği, büyük ölçüde güce ve kaynaklara sahip olanlar tarafından yaratılmış olsa da, etkileri orantısız biçimde yetersiz kaynaklara sahip topluluklar ve renkli topluluklar üzerine düşmektedir. Bu nedenle kurumlar: iklim değişikliği ve kirlilikten etkilenen yerel topluluklarla ortaklık kurmalı, çevresel sağlık tehditleri hakkında bilgi paylaşmalı, değişim için birlikte savunuculuk yapmalı, öğrencilere bu çalışmalara katılma fırsatları sunmalıdır.*

3.1. <u>Kurumunuz</u>, gezegen sağlığını ve çevre sağlığını teşvik etmek için topluluk kuruluşlarıyla ortaklık yapıyor mu?	
Evet, **kurum** gezegen ve çevre sağlığını teşvik etmek için **birden fazla** topluluk kuruluşuyla anlamlı ortaklıklar yürütmektedir. (3 puan)	
Evet, **kurum** gezegen ve çevre sağlığını teşvik etmek için **bir** topluluk kuruluşuyla anlamlı bir ortaklık yürütmektedir. (2 puan)	
Hayır, **kurum** topluluk kuruluşlarıyla ortaklık yapmamaktadır, ancak gezegen sağlığı ile ilgili toplum odaklı etkinliklere katılmaktadır. (1 puan)	
Hayır, böyle bir anlamlı topluluk ortaklığı **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi, Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV) işbirliğiyle düzenlenen Sürdürülebilir Gelecek İçin Çevre Eğitimi Kongresi'ne katılım sağlamıştır. 10-12 Şubat 2025 tarihlerinde gerçekleştirilen bu etkinlikte, üniversite bünyesindeki Su Yönetimi Enstitüsü (ENSTİTÜSU) düzenleme kurulunda eş başkanlık düzeyinde yer alarak bilimsel programın oluşturulmasına ve çevre bilincinin artırılmasına yönelik topluluk odaklı çalışmalara doğrudan katkı sunmuştur.	

3.2. <u>Kurumunuz</u>, gezegen sağlığıyla ilgili topluma yönelik dersler veya etkinlikler sunuyor mu?	
Evet, **kurum** her yıl en az bir kez topluma yönelik dersler veya etkinlikler sunmaktadır. (3 puan)	
Evet, **kurum** her yıl en az bir kez topluluğa açık dersler veya etkinlikler sunmaktadır, ancak bunlar öncelikli olarak toplum/halka yönelik oluşturulmamıştır. (2 puan)	
Evet, **kurum** topluma yönelik ders veya etkinliklerin tanıtımını yapmıştır, ancak bu ders veya etkinliklerin planlanmasına dahil olmamıştır. (1 puan)	
Hayır, **kurum** böyle topluma yönelik dersler veya etkinlikler sunmamıştır. (0 puan)	
Verilen Puan:	2

Puan Açıklaması: Kurumumuzda yürütülen Gezegen Sağlığı (Planetary Health) dersi, birincil olarak Tıp Fakültesi öğrencilerinin eğitim müfredatı göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Bununla birlikte, ders materyalleri Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri Platformu üzerinden açık kaynak (open-source) olarak toplumun erişimine sunulmaktadır. İlgili ders materyallerine ve içerik videolarına ankuzem.ankara.edu.tr ve acikders.ankara.edu.tr adreslerinden "Gezegen Sağlığı" aramasıyla dijital ortamda ulaşılabilmektedir. Ayrıca ders kapsamında düzenlenen seminerler, üniversitenin resmi YouTube kanalları üzerinden halka açık şekilde paylaşılmaktadır. İçerikler halka hitap edip erişime açık olsa da doğrudan ve sadece topluma yönelik tasarlanmadığı için bu kriter 2 puan olarak değerlendirilmiştir.

3.3. Kurumunuz, üniversite güncel duyurularında gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili konulara düzenli olarak yer veriyor mu?	
Evet, tüm öğrenciler **düzenli** olarak yalnızca gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetlerine ayrılmış duyurular almaktadır. (2 puan)	
Evet, **bazı** derslerin güncel duyurularında düzenli olarak gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konularına yer verilmektedir. (1 puan)	
Hayır, öğrenciler gezegen sağlığı veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili herhangi bir duyuru **almamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
Puan Açıklaması: Üniversite genelinde sürdürülebilirlik çalışmaları olsa da, tıp fakültesi öğrencilerine yönelik doğrudan ve düzenli (haftalık/aylık) bir gezegen sağlığı bülteni bulunmamaktadır. Bilgilendirmeler ancak belirli seçmeli dersler veya nadir web sitesi duyuruları ile sınırlıdır	

3.4. Kurum veya kuruma bağlı afiliye hastaneleri, mezuniyet sonrası sağlık profesyonellerinin gezegen sağlığı ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri konularındaki bilgi ve becerilerini meslek yaşamları boyunca güncel tutmalarını sağlamak amacıyla mesleki eğitim faaliyetleri yürütüyor mu?	
Evet, **kurum** veya kuruma bağlı **afiliye hastaneleri**, mezuniyet sonrası sağlık çalışanlarına yönelik gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili birden fazla yüz yüze veya çevrim içi kurs sunmaktadır; bunlardan en az birinin temel odak noktası gezegen sağlığıdır. (2 puan)	
Evet, **kurum** veya kuruma bağlı **afiliye hastaneleri**, mezuniyet sonrası sağlık çalışanlarına yönelik gezegen sağlığı ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili bir kurs sunmaktadır. (1 puan)	
Hayır, mezuniyet sonrası sağlık çalışanları için bu konulara yönelik erişilebilir bir kurs **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: 2023 yılında İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik Ana Bilim Dalı kurulmuş olup ilk tezli yüksek lisans öğrencilerini 2023-2024 döneminde almıştır. https://ides.ankara.edu.tr/	

Ayrıca Sağlık Bilimleri Enstitüsü altında Prof. Dr. Meltem Çöl tarafından direkte edilen ve yalnızca tıp fakültesi mezunlarının başvurabildiği "İş Sağlığı" doktora programı bulunmaktadır.

https://www.ankara.edu.tr/programlar/4/902/3422-702

Buna ek olarak Ankara Üniversitesi "Doğal Kaynakların Korunması" ve "Su Yönetimi ve Politikaları Atölyesi" adında lisansüstü öğrencilere yönelik çevrimiçi kurslar düzenlemiştir. http://suyonetimi.ankara.edu.tr/2021-yilinda-gerceklestirilen-faaliyetler/

Belirtilen örneklere rağmen tıp fakültesi özelinde ve kurum genelinde tüm mezunları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmaya elverişli herhangi bir kurs bulunmamaktadır. Verilen kurslar öncelikli olarak yüksek lisans öğrencilerine sağlanmaktadır.

3.5. Kurumunuz veya bağlı eğitim hastanelerinizin, hastalara yönelik çevresel sağlık maruziyetleri hakkında erişilebilir eğitim materyalleri var mı?	
Evet, **kurum** veya **tüm bağlı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (2 puan)	
Evet, **bazı bağlı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (1 puan)	
Hayır, hiçbir bağlı tıp merkezi hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahip değildir. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Tıp fakültesinde ya da tıp fakültesine bağlı hastanelerde "hastalar" için iklim değişikliği ve sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili "erişilebilir" eğitici materyaller bulunmamaktadır. *ANKARATIPTV yayınları tıp fakültesi ana binada sürekli olarak yayınlanıyor olsa da hem içerik bakımından bu konular için yetersiz hem de hastaların erişimine uzak kalmaktadır.* *Bununla birlikte Ankara Tıp'a ait resmi internet sayfasında "Toplum Bilgilendirme Etkinlikleri" altında HIV/AIDS, KOAH gibi toplumsal sağlık konularında gerçekleştirilen toplantıların duyuruları bulunmaktadır ancak; hem toplantıların katılımcı statüsü hem de internet sitesinde ayrıca topluma ayrılan bu başlığın hastalar için ne kadar erişilebilir olduğu noktasında yeterli veri bulunmamaktadır.*	

3.6. Kurumunuz veya bağlı eğitim hastanelerinizin, iklim değişikliğinin sağlık etkileri hakkında hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyalleri var mı?	
Evet, **kurum** veya **tüm bağlı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (2 puan)	
Evet, **bazı bağlı hastaneler** hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahiptir. (1 puan)	
Hayır, hiçbir bağlı tıp merkezi hastalara yönelik erişilebilir eğitim materyallerine sahip değildir. (0 puan)	
Verilen Puan:	0

Puan Açıklaması: Tıp fakültesinde ya da tıp fakültesine bağlı hastanelerde "hastalar" için iklim değişikliği ve sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili "erişilebilir" eğitici materyaller bulunmamaktadır.

ANKARATIPTV yayınları tıp fakültesi ana binada sürekli olarak yayınlanıyor olsa da hem içerik bakımından bu konular için yetersiz hem de hastaların erişimine uzak kalmaktadır.

Bununla birlikte Ankara Tıp'a ait resmi internet sayfasında "Toplum Bilgilendirme Etkinlikleri" altında HIV/AIDS, KOAH gibi toplumsal sağlık konularında gerçekleştirilen toplantıların duyuruları bulunmaktadır ancak; hem toplantıların katılımcı statüsü hem de internet sitesinde ayrıca topluma ayrılan bu başlığın hastalar için ne kadar erişilebilir olduğu noktasında yeterli veri bulunmamaktadır.

Bölüm Toplamı (6 / 14 üzerinden)	**42,86%**

Öğrenci Liderliğindeki Gezegensel Sağlık Girişimlerine Destek

<u>Bölüme Genel Bakış:</u> Bu bölüm, öğrenciler tarafından yürütülen gezegensel sağlık girişimlerine yönelik kurumsal desteği değerlendirir. *Buna finansman, burslar, programlar ve öğrenci toplulukları dahildir. Gezegensel sağlık henüz genç bir alandır ve geleceği doğrudan iklim değişikliği tarafından şekillenecek olan gençler, genellikle bir kurumda bu alana ilk adım atan kişiler olur. Kurumların, öğrencilerin sürdürülebilirlik kalite iyileştirme (Kİ) girişimlerine katılmalarını, ilgi alanlarında mentörler bulmalarını ve gezegensel sağlık projeleri için finansman almalarını sağlamaları beklenir.*

4.1. <u>Kurumunuz</u>, sürdürülebilirlik girişimi/Kİ projesi yürütmek isteyen öğrencilere destek veriyor mu?	
Evet, **kurum** ya öğrencilere sürdürülebilirlik girişimlerini/Kİ projelerini hayata geçirmeleri için hibe sunmaktadır *ya da* sürdürülebilirlik Kİ projeleri çekirdek müfredatın bir parçasıdır. (2 puan)	
Evet, **kurum** öğrencileri sürdürülebilirlik Kİ projelerine (staj veya uzunlamasına eğitim gerekliliklerini karşılamak için) teşvik etmekte ve öğrencilerin bu projelerde başarılı olabilmesi için kaynaklar sağlamaktadır; **fakat** öğrencilere ayrılmış finansman yoktur ve katılım zorunlu değildir. (1 puan)	
Hayır, kurum sürdürülebilirlik girişimleri veya Kİ projeleri için fırsatlar ya da destek sunmamaktadır. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaları (ÖÇM - Özel Çalışma Modülü veya ulusal TÜBİTAK destekleri aracılığıyla) teşvik edilse de, kurum tarafından doğrudan 'sürdürülebilirlik veya gezegen sağlığı' odaklı öğrenci girişimlerine ayrılmış özel bir kurumsal hibe/finansman bulunmamaktadır. Ayrıca, sürdürülebilirlik odaklı Kalite İyileştirme (Kİ) projeleri mevcut çekirdek müfredatın zorunlu bir parçası değildir	

4.2. <u>Kurumunuz</u> öğrencilere gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmaları yapma fırsatı sunuyor mu?	
Evet, **kurum**, gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmaları yapmak isteyen öğrenciler için **özel** bir araştırma programı veya burs imkânı sunmaktadır. (2 puan)	
Evet, öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırmalar yapabileceği fırsatlar vardır; ancak bu, öğrencilerin **kendi girişimleriyle** boş zamanlarında araştırma yapmalarını gerektirir. (1 puan)	
Hayır, öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleriyle ilgili araştırmalara katılma fırsatları **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrencilere özel olarak tahsis edilmiş, gezegen sağlığı araştırmalarını fonlayan kurumsal bir burs programı bulunmamaktadır. Ancak	

öğrenciler, kendi girişimleriyle Halk Sağlığı gibi ilgili anabilim dallarındaki öğretim üyelerinden bireysel mentörlük alarak, Özel Çalışma Modülleri (ÖÇM) veya ulusal proje destekleri (örn. TÜBİTAK) aracılığıyla boş zamanlarında gezegen sağlığı araştırmaları yapma fırsatına sahiptir

4.3. Kurumda öğrencilerin gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık faaliyetleri ve mentorlarla ilgili spesifik bilgilere ulaşabileceği bir web sayfası var mı? Örneğin; tamamlanan projeler, tıp fakültesinde yürütülen güncel girişimler ve potansiyel mentorların iletişim bilgileri.	
Evet, kurumda gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık ile ilgili güncel girişimlerin bilgilerini ve potansiyel mentorların iletişim bilgilerini içeren özel bir web sayfası vardır. (2 puan)	
Evet, kurumda gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık ile ilgili projeler ve mentorlar hakkında bazı bilgilerin yer aldığı bir web sayfası vardır, fakat temel bilgiler eksiktir. (1 puan)	
Hayır, kurumda gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık projeleri veya mentorları bulmak için özel bir web sayfası **yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp fakültesinde özgü gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgilere ulaşmak için bir web sayfası yoktur.	

4.4. <u>Kurumunuzda</u>, kampüste gezegensel sağlık ile ilgili katılım, akademik çalışmalar ve savunuculuk kültürünü teşvik etmeye adanmış, öğretim üyesi danışmanları tarafından desteklenen kayıtlı öğrenci toplulukları var mı?	
Evet, kurumumda gezegensel sağlık veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirliğe adanmış ve **fakülte desteği olan** bir öğrenci topluluğu vardır. (2 puan)	
Evet, kurumumda gezegensel sağlık veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirliğe adanmış bir öğrenci topluluğu vardır fakat **fakülte desteği yoktur.** (1 puan)	
Hayır, kurumumda gezegensel sağlık veya sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirliğe adanmış bir öğrenci topluluğu **yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, gezegensel sağlık ve sürdürülebilirlik konularında farkındalığı arttırmak ve ortak bir hareketin destekleyicisi olmak adına 2024 yılından bu yana öğrenci grupları tarafından ve Dr. Filiz Ak koordinatörlüğünde hazırlanan fakültenin gezegensel sağlık açısından uygunluğunun puanlandığı değerlendirme raporu ile hedef doğrultusunda gerekli inisiyatifi almış ve "Planetary Health Report Card" oluşumuna katılım göstermiştir. 2024 ile ilk defa oluşturulan PHRC grubu çalışmalarını sürdürmektedir. *Gezegensel sağlık hedefli öğrenci grupları bugün itibari ile AÜ Tıp Fakültesi'nde sınırlı olmakla birlikte Ankara Üniversitesi'nin diğer bölümlerine ait gezegensel sağlık savunuculuğu yapan birçok öğrenci grubu bulunmaktadır: A.Ü. Çevre Gönüllüleri, AÜ Sualtı ve Çevre Topluluğu, AÜ Genç TEMA Topluluğu, AÜ Biyoloji Topluluğu vb.)*	

4.5. Müfredat geliştirme ve/veya en iyi sürdürülebilirlik uygulamaları için savunuculuk yapmak üzere, bir bölüm ya da kurumun karar alma kurulunda görev yapan, sürdürülebilirlik çıkarlarını temsil eden bir öğrenci temsilcisi var mı?	
Evet, bir bölüm veya kurumun karar alma kurulu/komitesinde görev yapan bir öğrenci temsilcisi vardır. (1 puan)	
Hayır, böyle bir öğrenci temsilcisi yoktur. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Müfredat iyileştirilmesi ve/veya en iyi sürdürülebilirlik uygulamaları adına toplanan karar verme kurulunda konu ile ilgili temsiliyet sorumluluğu taşıyan bir öğrenci grubu ya da öğrenci bulunmamaktadır.	

4.6. Son bir yıl içinde, kurumda aşağıdaki kategorilerde bir veya daha fazla ders dışı gezegensel sağlık programı veya girişimi gerçekleştirildi mi? (Her kategori için 1 puan)	**Puan**
Öğrencilerin organik tarım ve sürdürülebilir gıda sistemlerinde deneyim kazanabildiği projeler (bahçeler, çiftlikler, topluluk destekli tarım (TDT), balıkçılık programları veya kentsel tarım projeleri gibi).	1
Öğrenciler hedef kitle olacak şekilde düzenlenen paneller, konuşma serileri veya benzeri etkinlikler.	1
Öğrencilerin yerel bir çevresel adalet topluluğu üyelerinden doğrudan iklim ve çevresel sorunları öğrenebildiği ve sağlık profesyonellerinin bu toplulukla işbirliği yaparak maruziyetleri ve etkileri nasıl ele alabileceklerini tartıştığı etkinlikler.	0
Öğrencileri hedef alan gezegensel sağlıkla ilgili kültürel sanat etkinlikleri, sergiler veya performanslar.	0
İnsan kaynaklı çevresel etkiler karşısında toplumsal dayanıklılık geliştirmeye yönelik yerel gönüllülük fırsatları.	1
Doğa veya açık hava programları (ör. öğrenciler için yürüyüş, kampçılık, kano veya diğer doğa gezilerini organize eden programlar).	0
*Puan Açıklaması: • 1. Madde (Konferanslar): Ankara Üniversitesi, 16-19 Haziran 2025 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen ve 110 ülkeden 5.000'den fazla temsilcinin katıldığı **"THE 2025 Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Kongresi"**ne Türkiye'den tek paydaş ve Dijital İnovasyon Partneri olarak katılmıştır. Ayrıca, 15 Aralık 2025 tarihinde Eskişehir Teknik Üniversitesi ile iş birliği içinde düzenlenen "Küresel Sorun: İklim Değişikliği – Türkiye Boyutu" konferans dizisinde aktif rol alarak iklim değişikliğiyle mücadele ve yeşil dönüşüm konularına akademik katkı sunmuştur.* *• 2. Madde (Öğrenci Panelleri): Yukarıda belirtilen kongre ve konferans dizileri kapsamında, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi ve mühendislik birimleri öğrencilerine yönelik disiplinlerarası*	

iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik panelleri düzenlenmiş; öğrencilerin bu süreçlerdeki akademik etkileşimi desteklenmiştir.

• 5. Madde (Topluluk Programları): Üniversite, Jean Monnet Projesi (Engine-EU) ve EPD-Net Projesi gibi uluslararası iş birlikleri üzerinden ikiz dönüşüm (yeşil ve dijital) politikalarını toplumsal düzeye yayacak sürdürülebilir kalkınma odaklı programları raporlama dönemi içerisinde aktif olarak yürütmektedir.

Bölüm Toplamı (7 / 15 üzerinden)	**46,67%**

Kampüs Sürdürülebilirliği

Bölüme Genel Bakış: ***Bu bölüm, kurumun sürdürülebilirlik girişimlerine sağladığı desteği ve katılımı değerlendirir.*** *Sağlık sektörü, sera gazı emisyonlarının ve yerel, bölgesel ve küresel ekosistemlere zarar veren kirliliğin en büyük kaynaklarından biridir. Sağlık hizmetleri doğası gereği kaynak yoğun bir alan olsa da, sağlık sektörü dünyaya daha sürdürülebilir bir geleceğe öncülük etme konusunda güçlü bir konumdadır. Bu dönüşüm; enerjiyi nereden temin ettiğimizden, altyapımızı nasıl inşa ettiğimize, hangi şirketlere yatırım yaptığımıza kadar sistemlerimizin her yönünü dikkatle gözden geçirmemizi gerektirir. Kurumlarımız, kliniklerimiz ve hastanelerimiz sürdürülebilir uygulamalarda standart belirlemeli ve çevresel etkiyi en aza indirme konusunda diğer sektörlere örnek olmalıdır.*

5.1. Kurumunuzda bir Sürdürülebilirlik Ofisi var mı?	
Evet, kampüs sürdürülebilirliğine adanmış birden fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi vardır. Eğer bu ofis tüm kampüse hizmet veriyorsa, hastane için de **en az bir sürdürülebilirlik personeli** atanmıştır. (3 puan)	
Evet, kampüs sürdürülebilirliğine adanmış bir veya birden fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi vardır, ancak hastane için **özel bir personel yoktur.** (2 puan)	
Hayır, maaşlı **sürdürülebilirlik personeli yoktur**, ancak bir sürdürülebilirlik komitesi veya çalışma grubu vardır. (1 puan)	
Hayır, kampüs sürdürülebilirliğini denetlemekle sorumlu hiçbir **personel veya komite yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	3

Puan Açıklaması:Ankara Üniversitesi, sürdürülebilirlik ve gezegensel sağlık süreçlerini hem rektörlük hem de hastane düzeyinde profesyonel bir idari yapı altında yönetmektedir:

• Kurumsal Birim ve Yönetim: Üniversite genelindeki tüm çevresel stratejiler, Rektörlük bünyesinde faaliyet gösteren Sürdürülebilir Yerleşkeler Koordinatörlüğü tarafından merkezi olarak yürütülmektedir. Bu birimin faaliyetleri, politika belgeleri ve yıllık sürdürülebilirlik raporları kamuoyuna açık olan surdurulebilir.ankara.edu.tr portalı üzerinden takip edilmektedir.

• Atanmış Uzman Kadro: Koordinatörlük bünyesinde, süreçlerin akademik ve idari yönetiminden sorumlu tam zamanlı personel görevlendirilmiştir. Birim, Prof. Dr. Duygu ÖZEL DEMİRALP koordinatörlüğünde ve Doç. Dr. Gökşen ÇAPAR koordinatör yardımcılığında, uzman bir sekreterya kadrosuyla operasyonel faaliyetlerini sürdürmektedir.

• Hastane Yerleşkelerindeki Yapılanma: Tıp Fakültesi bünyesindeki İbn-i Sina ve Cebeci hastanelerinde, merkezi koordinatörlükle entegre çalışan "Sıfır Atık ve Çevre Yönetim Birimi" yer almaktadır. Hastane idari kadrosunda yerleşik olarak görev yapan çevre görevlileri ve atık yönetimi sorumluları; sağlık hizmeti sunumu sırasında oluşan karbon ayak izini, tıbbi atıkları ve enerji verimliliğini yönetmek üzere bu yerleşkelerde tam zamanlı olarak mesai harcamaktadır. Kurumun sahip olduğu "Sıfır Atık Belgesi", bu personel kadrosunun hastane bazlı aktif çalışmasının somut bir sonucudur.

5.2. <u>Kurumunuzun</u> kendi karbon ayak izini azaltmaya yönelik planı ne kadar iddialı?	
Kurumun, **2030** yılına kadar karbon nötrlüğe ulaşmayı hedefleyen **yazılı ve onaylanmış** bir planı vardır. (5 puan)	
Kurumun, **2040** yılına kadar karbon nötrlüğe ulaşmayı hedefleyen **yazılı ve onaylanmış** bir planı vardır. (3 puan)	
Kurumun, **2040** yılına kadar karbon nötrlüğe ulaşma yönünde beyan edilmiş bir hedefi vardır, ancak bu hedefe ulaşmak için oluşturulmuş bir **plan bulunmamaktadır ya da plan yetersizdir.** (1 puan)	
Kurum, yukarıda listelenen koşulların hiçbirini **karşılamamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi'nin yayımladığı 2024 Yılı Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporu'nda üniversitenin karbon ayak izi yönetimi, enerji verimliliği ve atık azaltma gibi konulardaki güncel verileri ve çalışmaları detaylıca paylaşılmıştır. Ancak raporda, doğrudan 2030 veya 2040 yılına kadar kurumun 'tamamen karbon nötr' (Net Zero) olmasını hedefleyen ve zaman çizelgesi belirlenmiş, onaylanmış bir 'İklim Eylem Planı' taahhüdü yer almamaktadır. Formun kriterleri (2040 yılı sınırı) çok spesifik olduğundan, kurumun mevcut iyi niyetli raporlamasına rağmen 0 puan verilmiştir	

5.3. Kurumun öğretim amaçlı kullandığı binalar/altyapı (hastane hariç) yenilenebilir enerji kullanıyor mu?	
Evet, kurum binaları **%100** yenilenebilir enerji ile çalışıyor. (3 puan)	
Kurum binaları enerji ihtiyacının **>%80**'ini yenilenebilir kaynaklardan (yerinde ve/veya dış kaynaklı) sağlıyor. (2 puan)	
Kurum binaları enerji ihtiyacının **>%20**'sini yenilenebilir kaynaklardan (yerinde ve/veya dış kaynaklı) sağlıyor. (1 puan)	
Kurum binaları enerji ihtiyacının **<%20**'sini yenilenebilir kaynaklardan (yerinde ve/veya dış kaynaklı) sağlıyor. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının <%20'sini tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor.	

5.4. <u>Kurumun</u> kampüsünde yeni ve eski binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmakta mıdır? Yeni binaların tasarımı ve inşası ile eski binaların yenilenmesi, yayımlanmış bir sürdürülebilirlik derecelendirme sistemi ya da bina yönetmeliği/kılavuzuna uygun olarak yapılmakta mıdır?
Evet, kurumun kampüsündeki yeni binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmakta ve eski binaların büyük **çoğunluğu** daha sürdürülebilir hale getirilmek üzere **yenilenmiştir**. (3 puan)

Kurumun kampüsündeki yeni binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmakta, ancak eski binaların çoğu **yenilenmemiştir**. (2 puan)	
Yeni binalarda sürdürülebilir bina uygulamaları **yetersiz** ya da **eksik** şekilde uygulanmaktadır. (1 puan)	
Yeni binaların inşasında sürdürülebilirlik **dikkate alınmamaktadır.** (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi, kampüs gelişim stratejisinde "Yeşil Kampüs" (GreenMetric) kriterlerini temel almaktadır. Bu kapsamda: *1. Yeni Binalar: Yeni inşa edilen fakülte ve laboratuvar binaları, enerji verimliliği yüksek yalıtım sistemleri ve doğal ışık kullanımını maksimize eden mimari projelerle hayata geçirilmektedir. Özellikle akıllı bina teknolojileri entegre edilerek su ve enerji tasarrufu hedeflenmektedir.* *2. Eski Binaların Yenilenmesi: Mevcut yapı stokunun sürdürülebilir hale getirilmesi amacıyla, ısıtma-soğutma sistemlerinin modernizasyonu, LED aydınlatma dönüşümleri ve fotovoltaik (Güneş Enerjisi) panellerin kurulumu projeleri yürütülmektedir.* *3. Stratejik Taahhüt: 2024 Yılı Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporu'nda belirtildiği üzere; karbon ayak izi yönetimi, sıfır atık uygulamaları ve su verimliliği ana önceliklerdir. Üniversite, sadece raporlama düzeyinde kalmayıp, fiziksel altyapısını bu hedeflere uyumlu hale getirmektedir. Bu nedenle, kriterin gerektirdiği "yenilenme ve sürdürülebilir tasarım" şartı büyük oranda karşılanmaktadır.*	

5.5. <u>Kurum</u>, öğrenciler için çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve ulaşımın çevresel etkisini azaltmak amacıyla stratejiler uygulamış mıdır?	
Evet, kurum güvenli aktif ulaşım, toplu taşıma veya araba paylaşımı gibi **çevre dostu ulaşım seçeneklerini** teşvik eden ve sağlayan stratejiler uygulamıştır ve bu seçenekler öğrenciler tarafından etkin biçimde kullanılmaktadır. Alternatif olarak, kampüs konumu gereği sürdürülemez ulaşım biçimlerine başvurulmasına zaten gerek yoktur. (2 puan)	
Kurum çevre dostu ulaşım seçenekleri sağlamak için **bazı** stratejiler uygulamıştır, ancak bu seçenekler erişilebilirlik veya tanıtım açısından **yetersizdir**. (1 puan)	
Kurum çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik eden veya sağlayan herhangi bir strateji **uygulamamıştır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2
Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi yerleşkeleri (Sıhhiye ve Cebeci), şehrin tam merkezinde ve ana raylı sistemlerin (Metro, Ankaray) kesişim noktasında yer aldığından, öğrencilerin sürdürülemez bireysel ulaşım biçimlerine başvurmasına gerek kalmamaktadır. Ayrıca kurum, çevre dostu ulaşımı aktif olarak teşvik eden stratejiler yürütmektedir. Üniversite genelinde personelin kullanımına sunulan 'Araç Paylaşım Programı' mevcuttur. Buna ek olarak, fakültemiz Cerrahi Onkoloji Bilim Dalı öğretim üyelerinin (Prof. Dr. Ali Ekrem Ünal ve Doç. Dr. Serdar Çulcu) kampüse düzenli olarak bisikletle ulaşım sağlaması, karbon ayak izini azaltmak ve öğrencilere ilham verici bir farkındalık oluşturmak amacıyla kurum tarafından 'Daha yeşil	

kampüsler' vizyonuyla resmi olarak desteklenmekte ve duyurulmaktadır. Bu güçlü altyapı ve teşvik stratejileri nedeniyle 2 puan verilmiştir.
https://www.medicine.ankara.edu.tr/2025/07/04/yerleskelerimizde-karbon-ayak-izini azaltmak-icin-pedal-ceviriyoruz/

5.6. Kurumunuzda organik geri dönüşüm programı (kompost) ve geleneksel geri dönüşüm programı (alüminyum/kağıt/plastik/cam) var mı?	
Evet, kurumda **hem** kompost **hem** de geri dönüşüm programları öğrenci ve öğretim üyelerinin erişimine açıktır. (2 puan)	
Kurumda geri dönüşüm veya kompost programlarından **yalnızca biri** öğrenci ve öğretim üyelerinin erişimine açıktır, ancak ikisi birden mevcut değildir. (1 puan)	
Kurumda kompost veya geri dönüşüm programı **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	2

Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi, hem teknolojik dönüşüm hem de biyolojik atık yönetimi ile karbon ayak izini bütüncül bir stratejiyle yönetmektedir. Bu kapsamda iki temel sütun üzerinden ilerlenmektedir:

1. Teknolojik Dönüşüm ve Karbon Azaltımı: Ankara Üniversitesi Teknokent, 2025 yılı itibarıyla enerji ihtiyacının tamamını yenilenebilir kaynaklardan karşılayarak yıllık 1.200 ton karbon emisyonunu engellemektedir. Kampüs genelinde elektrikli araç şarj istasyonları ve enerji verimliliği projeleriyle dekarbonizasyon süreci aktif olarak izlenmektedir.

2. Döngüsel Ekonomi ve Kompost Üretim Süreci: Üniversite bünyesinde (özellikle Ziraat Fakültesi uygulama alanlarında) yürütülen Sıfır Atık projeleri kapsamında organik atıklar "kompostlaştırma" (organik gübre dönüşümü) yöntemiyle ekonomiye geri kazandırılmaktadır. Bu süreçte:

• Mutfak ve bahçe atıkları, havalandırmalı özel alanlarda mikroorganizmalar aracılığıyla parçalanarak 3-4 aylık bir sürede yüksek verimli organik gübreye dönüştürülmektedir.

• Bu yöntemle, organik atıkların çöp depolama alanlarında oluşturacağı metan gazı salımı (karbon ayak izinin önemli bir bileşeni) doğrudan engellenmekte ve üretilen kompost, kampüs içi ağaçlandırma alanlarında kullanılarak karbon tutma kapasitesi artırılmaktadır.

5.7. Kurum, kampüs yemek ve içecek seçimlerinde (ör. yerel tedarik, azaltılmış et tüketimi, plastik ambalajın azaltılması) sürdürülebilirlik kriterlerini dikkate alıyor mu?
Evet, kurum yemek ve içecekler için **yeterli** sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir. Buna etsiz günler veya kırmızı etin tamamen kaldırılması da dahildir ve yemek-içecek sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çalışmalara **katılmaktadır**. (3 puan)
Yemek ve içecekler için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar **yetersizdir** veya **isteğe bağlıdır**. Kurum yine de yemek-içecek sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çalışmalara **katılmaktadır**. (2 puan)

Yemek ve içecekler için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar **yetersizdir** veya **isteğe bağlıdır**. Kurum yemek-içecek sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çalışmalara **katılmamaktadır**. (1 puan)	
Yemek ve içecekler için hiçbir sürdürülebilirlik kılavuzu **yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	1
Puan Açıklaması: Sıfır atık ve atık yönetimi çalışmaları çerçevesinde üniversite fakülte ve yerleşkelerinin hepsinde çevre dostu uygulamalar hayata geçmiştir. *20 Nisan 2022 tarihinde başlatılan Sıfır Atık ve Atık Yönetimi Çalışmaları kapsamında, hem fakültelerde hem de yerleşkelerin tamamında çalışmalarını yürüten üniversitemiz; Diş Hekimliği Fakültesi başta olmak üzere 10. Yıl Beşevler Yerleşkesi ve 50. Yıl Gölbaşı Yerleşkesi için Ankara'da Sıfır Atık belgesini alan ilk üniversite olmuştur.* *(https://cevre.ankara.edu.tr/2020/08/21/ankarada-sifir-atik-belgesini-alan-ilk-universite-olduk/)* *Tıp Fakültemiz henüz Sıfır Atık belgesi almamıştır.*	

5.8. Kurum, malzeme tedariki konusunda karar verirken sürdürülebilirlik kriterlerini dikkate alıyor mu?	
Evet, kurumun malzeme tedariki için **yeterli** sürdürülebilirlik gereklilikleri vardır ve tedarikte sürdürülebilirliği artırmaya yönelik çalışmalara **katılmaktadır**. (3 puan)	
Malzeme tedariki için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar **yetersizdir** veya **isteğe bağlıdır**. Kurum yine de tedarikte sürdürülebilirliği artırmaya yönelik çalışmalara **katılmaktadır**. (2 puan)	
Malzeme tedariki için sürdürülebilirlik kılavuzları vardır, ancak bunlar **yetersizdir** veya **isteğe bağlıdır**. Kurum tedarikte sürdürülebilirliği artırmaya yönelik herhangi bir çalışmaya **katılmamaktadır**. (1 puan)	
Malzeme tedariki için hiçbir sürdürülebilirlik kılavuzu **yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Kurumumuzda böyle bir çalışma bulunmamaktadır.	

5.9. Kurumda düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik gereklilikleri veya kılavuzları var mı?	
Kurumda düzenlenen her etkinlik sürdürülebilirlik kriterlerine uymak **zorundadır**. (2 puan)	
Kurum, sürdürülebilirlik önlemlerini güçlü şekilde **tavsiye eder** veya teşvik eder, ancak **zorunlu kılmaz.** (1 puan)	
Kurum etkinlikleri için herhangi bir sürdürülebilirlik kılavuzu **bulunmamaktadır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	1

Puan Açıklaması: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbn-i Sina Araştırma ve Uygulama Hastanesi'ne ait endüstriyel atık yönetim planı bulunmaktadır. (https://hastane.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/125/2022/10/CEVRE-POLITIKASI.pdf)

5.10. Kurumunuzda laboratuvar alanlarının çevresel açıdan daha sürdürülebilir hale getirilmesine yardımcı olacak programlar ve girişimler var mı?	
Evet, kurum laboratuvar alanlarının çevresel açıdan daha sürdürülebilir hale getirilmesine yardımcı olacak **program ve girişimlere** sahiptir. (2 puan)	
Laboratuvar alanlarının çevresel açıdan daha sürdürülebilir hale getirilmesine yönelik **yönergeler** vardır, ancak program veya girişim yoktur. (1 puan)	
Kurumda laboratuvar alanlarını daha sürdürülebilir hale getirmeye yönelik hiçbir çaba **yoktur**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Kurumumuzda böyle bir çalışma bulunmamaktadır	

5.11. Kurumunuzun yatırım portföyü fosil yakıt şirketlerini içeriyor mu?	
Kurum tamamen fosil yakıtlardan **yatırımını çekmiş** (divestment) **ve** çekilen fonları **yenilenebilir enerji şirketlerine veya kampüsteki yenilenebilir enerji girişimlerine yeniden yatırma** taahhüdünde bulunmuştur. (4 puan)	
Kurum tamamen fosil yakıtlardan **yatırımını çekmiştir**. (3 puan)	
Kurum fosil yakıt şirketlerinden **kısmen yatırımını çekmiştir** veya **tamamen çekmeyi taahhüt etmiştir**, ancak **hâlen** fosil yakıt yatırımları mevcuttur. (2 puan)	
Kurum fosil yakıt şirketlerinden **yatırımını çekmemiştir**, ancak öğretim üyeleri ve/veya öğrenciler yatırımın geri çekilmesi için **örgütlü bir şekilde savunuculuk** yapmaktadır. (1 puan)	
Evet, kurumun fosil yakıt şirketlerinde yatırımları vardır ve bunu değiştirmeye yönelik herhangi bir **girişim olmamıştır**. (0 puan)	
Verilen Puan:	0
Puan Açıklaması: Konu hakkında bilgi yoktur.	

Bölüm Toplamı (11 / 32 üzerinden)	**34,38 %**

Notlandırma

Bölüme Genel Bakış:
Bu bölüm, karnenin (rapor kartının) notlandırılmasına odaklanmaktadır. Kurum, hem her bir bölüm için hem de genel olarak kurum bazında bir not almıştır. Her bölümdeki puan toplamları hesaplanmış, bölüm için mevcut toplam puana bölünmüş ve bir yüzdeye dönüştürülmüştür. Genel kurumsal not ise bölümlerin notlarının ağırlıklı ortalaması olarak belirlenmiştir; burada müfredat (curriculum) bölümü daha fazla ölçüt içerdiğinden daha yüksek bir ağırlık verilmiştir. Her bölüm ve kurum genelinde alınan yüzdelik puanlar, aşağıdaki tabloya göre harf notlarına dönüştürülmüştür.

Harf Notu*	Yüzdelik
A	80% - 100%
B	60% - 79%
C	40% - 59%
D	20% - 39%
F	0% - 19%

**Her not aralığında, üst %5'lik dilimde (_5–_9%) olan bir puan "+" alır, alt %5'lik dilimde (_0–_4%) olan bir puan ise "–" alır. Örneğin, %78'lik bir puan B+ olarak değerlendirilir.*

Ankara Tıp Fakültesi için Gezegensel Sağlık Notları
Aşağıdaki tablo, Ankara Tıp Fakültesi'nin bu Gezegensel Sağlık Karnesi (Planetary Health Report Card) kapsamında aldığı bölüm bazlı notları ve genel kurumsal notunu göstermektedir:

Bölüm	Ham Puan %	Harf Notu
Gezegensel Sağlık Müfredatı (30%)	(58/75) x 100 = 77,33%	B+
Disiplinler Arası Araştırma (17.5%)	(8/17) x 100 = 47,06%	C
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk (17.5%)	(6/14) x 100 = 42,86%	C-
Öğrenci Liderliğinde Gezegensel Sağlık Girişimlerine Destek (17.5%)	(7/15) x 100= 46,67%	C
Kampüs Sürdürülebilirliği (17.5%)	(11/32) x 100 = 34,38%	D
Genel Kurumsal Not	**(77,33x0.3 + 47,06x0.175 + 42,86x0.175 + 46,67x0.175 + 34,38x0.175) = 53,12%**	**C**

Rapor Kartı Eğilimleri
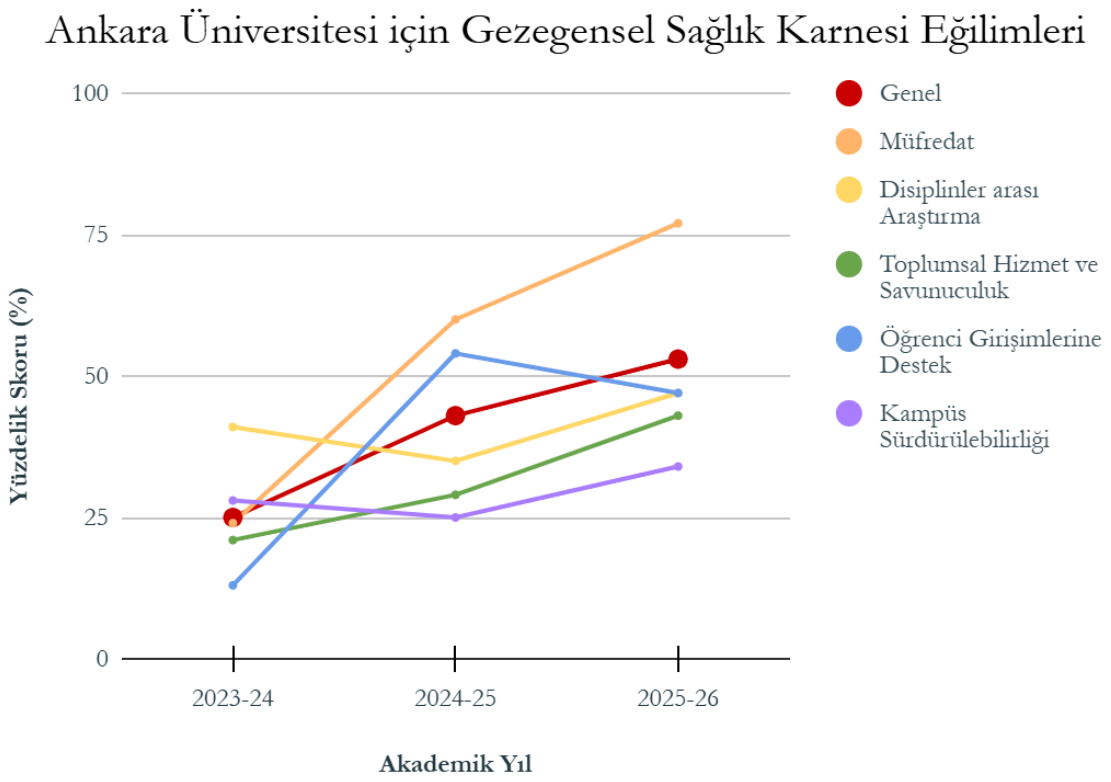
Bölüme Genel Bakış
Bu grafik, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinin Gezegensel Sağlık Rapor Kartı (Planetary Health Report Card – PHRC) girişimine katıldığı yıllar boyunca aldığı genel ve bölüm bazlı notlardaki eğilimleri göstermektedir.